

SZAKDOLGOZAT

Lászka Ádám

2023

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Károly Róbert Campus

Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
Vidékfejlesztési agrármérnöki alapképzési szak

Város-vidék kapcsolatok vizsgálata Heves város
térségében

Belső konzulens:	Dr. Koncz Gábor egyetemi docens
Belső konzulens intézete/tanszéke:	Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
Készítette:	Lászka Ádám

Gyöngyös
2023

Tartalomjegyzék

Bevezetés és célkitűzés	2
1. Szakirodalmi áttekintés	5
1.1. A vidék lehatárolása	5
1.2. A város-vidék kapcsolatok jellemzői a múltban és a jelenben	6
1.3. Különbségek az életkörülményekben	8
1.4. Vidék és város: dichotómia vagy összetartozó szinterek?	10
1.5. A vidék változó szerepe	11
1.6. A falu-város kapcsolatok továbbfejlesztésének feladatai	12
1.7. Heves vármegye város-vidék jellemzői	13
1.8. Települési infrastruktúra	14
1.8.1. Vidéki infrastruktúra	15
2. Anyag és módszertan	16
2.1. Vizsgált területek bemutatása	16
2.1.1. Heves vármegye	16
2.1.2. Hevesi járás	17
2.1.3. Heves	18
2.1.4. Hevesvezekény	19
2.1.5. Pély	20
2.1.6. Tenk	21
2.1.7. Boconád	21
2.1.8. Jászapáti	21
2.2. Vizsgálati módszerek, eszközök	22
2.2.1. Kutatás módszertana	23
3. Eredmények és értékelésük	26
3.1. Infrastruktúra és közlekedés	26
3.2. Vándorlás	30
3.3. Szolgáltatások, helyi termékek	33
3.4. Gazdasági kapcsolatok	36
4. Következtetések és javaslatok	39
5. Összefoglalás	41
Irodalomjegyzék	43
Ábrajegyzék	46
Mellékletek	47

BEVEZETÉS ÉS CÉLKITŰZÉS

Bevezetésként témaválasztásom indoklásával kezdem. Véleményem szerint azért érdemes foglalkozni a város-vidék kapcsolatokkal, mert ezek a kapcsolatok fontosak a vidéki és városi közösségek közötti együttműködés és fejlődés szempontjából. A megfelelő kapcsolatok lehetővé teszik a közlekedést, a szolgáltatásokhoz való hozzáférést és a gazdasági fejlődést mind a városokban, mind a falvakban. Emellett segítenek megőrizni a vidéki kultúrát és életmódot, valamint elősegítik fenntartható fejlődést és az egyenlő esélyeket az emberek számára. De ezek a kapcsolatok nem csak gazdasági és közlekedési szempontból fontosak, hanem társadalmi és kulturális szempontból is. Az együttműködés és a kölcsönös támogatás lehetővé teszi a városi és vidéki közösségek közötti tapasztalatcserét és tanulást.

A falvak és városok kapcsolatának alakulása a két településtípus létrejötte óta foglalkoztatja az embereket. Természetesen a településtípusok kialakulásakor nagy port kavart ez a téma, de nagyon érdekes módon ez a téma mind a mai napig nem veszítette el az aktualitását. A 2019-es állapot szerint az ország 3155 településből áll, ebből 346 város, 2809 község. Mint az adatokból látható viszonylag nagy számban találhatóak települések hazánkban, ezért is érdemes foglalkozni a város és vidék kapcsolatával (Bakos, 2016).

A város-vidék kapcsolatok elemzése aktuális és fontos téma, amely számos gazdasági, társadalmi és környezeti kihívást vet fel. Az aktualitása az alábbiakban foglalható össze:

- 1. Urbanizáció növekedése:** Világszerte a városok népessége folyamatosan növekszik, és egyre több ember él városi területeken. Ez a folyamat súlyosan érinti a vidéki területeket és az ott élő lakosságot, mivel a városokba irányuló népességáramlás hatással van a vidéki gazdaságra és társadalomra (Fórián, 2007).
- 2. Infrastruktúra és közlekedési problémák:** Az infrastruktúra és a közlekedési hálózatok fejlesztése kulcsfontosságú a városok és vidékek közötti kapcsolatok szempontjából. Az elérhetőség, a közlekedési eszközök hozzáférhetősége és a közlekedési infrastruktúra állapota meghatározó a régiók fejlődésében (Ehrlich, 2003).
- 3. Gazdasági egyensúly és fenntarthatóság:** A városok gazdasági motorokként működnek, de a vidéki területek is fontosak az élelmiszertermelés, a nyersanyagok beszerzése és a környezeti megőrzés szempontjából. Az egyensúly fenntartása közöttük

kiemelt jelentőségű a fenntartható gazdasági fejlődés szempontjából (Miszlivetz és Márkus, 2013).

4. **Társadalmi egyenlőtlenségek:** A városi és vidéki területek közötti különbségek társadalmi egyenlőtlenségekhez vezethetnek, például a munkaerő piaci lehetőségek és a közszolgáltatások hozzáférhetősége terén. Ez a társadalmi egyensúly felborulásához és szociális problémákhoz vezethet (Csurgó és Megyesi, 2016).
5. **Környezeti fenntarthatóság:** Az urbanizáció és a városok növekedése gyakran jár együtt fokozott környezeti terheléssel, például légszennyezéssel és városi területek térnyerésével. Fontos a város-vidék kapcsolatok elemzése a környezeti fenntarthatóság szempontjából is (Miszlivetz és Márkus, 2013).
6. **Politikai döntések és tervezés:** A város-vidék kapcsolatok megértése és elemzése segíthet a hatékony politikai döntéshozatalban és tervezésben. A városi és vidéki területek közötti együttműködés és partnerség kulcsfontosságú a fenntartható fejlődés és a társadalmi jólét előmozdításában (Kovách, 2012).

Ezek a tényezők együttesen mutatják be a város-vidék kapcsolatok aktualitását és a témával kapcsolatos kihívások sokszínűségét. Az elemzés és megoldások keresése a városi és vidéki területek közötti kapcsolatokra jelentős hatással lehet a fenntartható fejlődés és az életminőség javítása szempontjából.

Személy szerint én egy nagyon kicsi településen élek, így nap, mint nap tapasztalom, hogy mennyire fontos egy kis település számára a város közelsége. De nem csak a vidék számára fontos a város közelsége, hanem fordítva is igaz ez. Ugyan is, ha már csak arra gondolunk, hogy a városokban található kisebb nagyobb gyárakban, cégekben, első sorban a környező településeken élők dolgoznak. Összességében a város-vidék kapcsolatok sokféle szempontból fontosak és érdekesek lehetnek. Vidékfejlesztési agrármérnök hallgatóként még inkább szeretnék betekintést nyerni ebbe a sajátos kapcsolatba, és megérteni e két településtípus együttműködését. Szakdolgozatom további részében e két településtípus közötti kapcsolatot fogom vizsgálni.

A szakdolgozatom célja, hogy bemutassam ezt a két jól ismert, de téves megítélésű településtípust, ezen kívül a Hevesi térség város-vidék kapcsolatainak mélyebb megértése, különös tekintettel a gazdasági, infrastrukturális és társadalmi aspektusokra.

Hipotéziseim:

1. A vidéki területeken élő emberek kevésbé elégedettek a városiakhoz képest az infrastruktúra és szolgáltatások színvonalával.
2. A Hevesi térségben elégedetlenek az emberek a közlekedési formákkal, lehetőségekkel.
3. Kevés munkahely található a térség vidéki településein.
4. A városi központokban koncentrálódik a gazdasági tevékenység, míg a vidéki területeken inkább az agrárium és turizmus dominál.
5. A városok és a vidéki területek közötti együttműködés és kölcsönhatás elősegíti a fenntartható fejlődést és a gazdasági növekedést mindkét területen.

1. SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS

1.1. A vidék lehatárolása

Az általános magyar közvélemény szerint Magyarország egy "vidékes" ország. Budapest és annak környékét nézve az egész ország vidéknek számít. Gyakran a nem budapestiek tekintik magukat vidékieknek, és az ország többi részét is vidéknek nevezik. Budapestre "leutaznak" vidékről, és vidékről "felmennek" a fővárosba. Még a 100 000 lakosnál nagyobb magyar városokat is gyakran "vidéki" nagyvárosoknak nevezik, Budapesten kívül mindegyiket. Ezek a kifejezések utalnak a magyar közbeszéd és a mindennapi nyelvhasználatban, valamint a történelemmel összefüggő alá- vagy fölérendeltségi viszonyokra. Ezek a kifejezések gyakran utalnak a magyar vidék gazdasági és társadalmi elmaradottságára, valamint a vidéki lakosság kiszolgáltatottságára és alacsony önbizalmára (Csatári, 2004). A vidéket gyakran ábrázolják olyan helyként, ahol egyszerű emberek élnek, akik kevésbé képzettek, és itt rendszerint alacsonyabb státuszúak, mint a városi lakosok. Ez a vidéki kép azonban nemcsak a városiak gondolkodását erősíti, hanem a vidéki emberek saját felfogásában is jelen van (Megyesi, 2007).

Több különböző vidék definíció létezik, attól függően, hogy földrajzi, szociális, gazdasági vagy kulturális szempontból nézzük ezt a fogalmat, ebből adódóan a különböző szempontú megfogalmazások más-más földrajzi lefedettséget eredményeznek. Eme témakörrel foglalkozó szakemberek által elfogadott vidékfogalom megalkotását az is nehezíti, hogy a vidéket magába foglaló tér az urbanizáció során térben és időben folyamatosan változik (Csatári, 1996). Ezeken kívül a vidékfogalom meghatározásokat, besorolásokat az európai forrásszerzés is nagymértékben befolyásolhatja. Sőt az is, hogy szükségszerűen máshogy kell kezelnünk egy szakmailag sokoldalúan bizonyított színvonalas, több tudományág eredményén és konszenzusán alapuló vidék meghatározást, s máshogy azokat a különféle vidék-besorolásokat, elhatárolásokat, melyek a használt mutatószámok és ezek súlyozásuk alapján a heterogén támogatásokkal elérendő feladatok függvénye is lehet (Dorgai, 1998). Eszerint a vidék hazai megfogalmazásban egyszerre jelent homogén területet valamilyen földrajzi szempontok szerint, valamint tájat, tájegységet, fővároson kívüli területet, valamint ezeken kívül a nemzetközi szakirodalomban elterjedt rurális szóval is jellemezhetjük. A vidéki térségek meghatározásánál igen fontos szerepet kapott a népsűrűségi mutató. A ruralitás felső határát az EU-ban 100 fő/km²-ben, az OECD 150 fő/km²-ben, Magyarországon 120 fő/km²-ben

határozták meg, ebből kifolyólag a falusias térségeket lefedő vidék fogalmába már nem fér bele az összes falu, ugyanakkor a kisvárosok is helyet kapnak benne (Csatári, 1996).

A vidék kulturális megfogalmazásban az előzőekhez hasonlóan itt is a modernizáció központjától távolabb eső területet jelenti. Bármilyen szempontból is közelítjük meg a vidék fogalmának meghatározását szükségünk van a megfelelő földrajzi egységekre és a földrajzi egységek sajátosságait leíró információkra. A vidék fogalma centrum-periféria tekintetből is megfogalmazható, eszerint a vidék a gazdasági fejlődés középpontjától távolabb eső perifériákat jelenti. Ezt a meghatározást tekintve kijelenthető akkor, hogy minden centrumnak meg van a saját vidéke. A vidék többnyire a város alárendeltjeként jelenik meg, ezáltal viszont kijelenthető, hogy minden városnak van vidéke, illetve eszerint minden vidéknek kell, hogy legyen városa (Várady, 2020).

1.2. A város-vidék kapcsolatok jellemzői a múltban és a jelenben

A falu és város a társadalmi munkamegosztás során megalakult két alapvető településtípus, amelyeknek egymáshoz való viszonyát meghatározóan befolyásolta a gazdasági-társadalmi fejlődés. A falu ennek a folyamatnak a kezdetén még szinte teljesen önellátó volt, majd a munkamegosztás és az áruforgalom elterjedésével és tökéletesedésével a lakosságának túlnyomó része mezőgazdasági termelővé vált, míg a városok adtak helyet az ipari (feldolgozó), kereskedelmi, pénzügyi, adminisztratív (irányító), oktatási, tudományos, kulturális és népjóléti intézményeknek és tevékenységeknek. A mezőgazdaság egyenlőtlen fejlődésének és a főleg városi nagybirtokos felsőbb osztály kizsákmányoló politikájának köszönhetően a falu gazdasági, politikai és kulturális téren is elmaradt a várostól, a vidék Budapesttől (Bakos, 2016).

A szocialista évtizedek időszakában a város-falu közötti kapcsolatban meghatározóvá váltak az érdekellentétek, amelynek okait a tulajdoni és elosztási viszonyokban kell keresni (Lehőcz-Dövényi, 2020). A felszabadulás és a földosztás jelentős fordulatot hozott a javarészt paraszti lakosságú falvak életében is. A falu-város közötti viszonyt azonban megpecsételte a kötelező beszolgáltatás, valamint az is, hogy ebben az időben a mezőgazdaság biztosította az export és a jóvátétel nagy részét, az ipar munkaerőigényét, s ezek mellett a mezőgazdaság termelte meg a rendkívüli ütemű iparfejlesztéshez szükséges tőkét a gazdaság számára. Az ezt követő másfél évtized politikai és gazdasági fejlődése, a szocialista mezőgazdasági nagyüzemek létrejötte valamint a nagyüzemi termelés meghatározóvá válása a mezőgazdaságban is, és a

mezőgazdasági termelőszövetkezetek egyre eredményesebb gazdálkodása, jelentősen csökkentette a falu és város közötti feszültségeket, és az eddiginél jóval szorosabbá tette köztük a kapcsolatot (Balipap, 2013). A főbb változások a következők: Drasztikusan megváltoztak a termelési viszonyok, amelynek következményeként a városban a termelőeszközök állami, falun a föld és az egyéb termelőeszközök szövetkezeti tulajdona és használata vált jellemzővé. Az iparosítás és az urbanizáció eredményeként még inkább növekedett a falusi népesség városba áramlása, és ebből adódóan több község várossá fejlődött. Ugyanakkor a városiasodás üteme nem érte el az iparfejlődés által képződött új városi munkahelyek számának növekedését, s mindemellett ez emelte a falun élő, városban dolgozó, bejáró munkások számát. A gazdasági fejlődés olyan nagymértékű változásokat eredményezett, amelyben a falu és város korábbi jellegzetességei, ismérvei meghatározó jellemzőkké váltak (Bakos, 2016).

Az agrárnépesség jelentősen csökkent az 1960-as évekre a mezőgazdaság modernizációjának következményeként. Ezzel egy időben a vidéken élő emberek igényei is megváltoztak, és városi életmódra vágytak, amit saját maguk is megteremtettek. Ezek a változások eredményeként a vidék, amelyet korábban inkább mezőgazdasági területként azonosítottak, megszűnt létezni (Csurgó, 2013). Ezen kívül például a származást és az eredeti foglalkozást figyelembe véve, a mai munkásság majdnem fele paraszti származású, és a kereső falusi népesség több mint 50 százalékának nem a mezőgazdaság fedezi a megélhetés költségeit. Jelentős a számuk a falun élő városban dolgozó, városban élő falun dolgozó és ideiglenesen városban lakó munkásoknak. 1960-ban azoknak a száma, akiknek lakóhelye és munkahelye nem azonos településen volt, közel 600 ezer főt tett ki, és a számuk megdöbbentő ütemben emelkedett, ez a szám 1970-re 1 millió 200 ezerre növekedett, azaz a kereső népesség csaknem egynegyede ingázóvá vált. A vidék iparosításával és a mezőgazdaság (szocialisták által végzett) átszervezésével együtt jelentős változások következtek be a különböző foglalkozásúak körében. A mezőgazdaságban dolgozók száma csökkent, míg az iparban és a terciér szektorban foglalkoztatottak száma növekedett. A két alapvető osztály és az ezekkel kapcsolatos rétegek között húzódó különbségek, határok visszafogottabbá, elenyészőbbé váltak. Ebben az időben a munkásság aránya csaknem kiegyenlítődtött a különböző településtípusok között (Bakos, 2016).

A vidéki területek használatának átalakulása párhuzamosan járt a vidéki táj ábrázolásának változásával is. A vidék már nem tekintendő elkülönült, önmagában álló társadalmi világgént, és nem azonosítjuk elsősorban mezőgazdasági termelés helyeként. Ehelyett jelenleg inkább a társadalmi interakciók és funkciók egy sajátos területeként jelenik meg. A vidéki terület használata igen differenciálttá vált, főként fogyasztási célú helyként, ezen belül is elsősorban

turisztikai fogyasztás területként szolgál. A vidéki területet elsősorban városi szociális csoportok használják és irányítják, ami a vidéki tájat az urbánus tér sajátos formájává teszi (Csurgó, 2013). A rurális terek infrastruktúrája és civilizációs szintje is növekedett. A kis vidéki települések jelentős számában megindult a városiasodás folyamata, ami magával hozza a növekvő igényeknek megfelelő ellátottsági színvonal javulását. Ezen fejlődések eredményeképpen megnövekedett mind az iparban, mind a mezőgazdaságban a kvalifikált szellemi és fizikai dolgozók száma és aránya a városi és falusi népességben. Nagymértékben javult a munkamegosztás a mezőgazdaságban, valamint csökkent az idényjellegű munkahelyek száma, így már a mezőgazdasági munka jellegében is hasonlónak vált az ipari munkához. A fentiek hatására a két településtípusban élő népesség életszínvonala is közeledett egymáshoz. Kiegyenlítettebbek lettek a jövedelmi és a lakásviszonyok, felzárkózás történt a fogyasztásokat és a társadalmi juttatásokat tekintve is. A tömegkommunikációs és hírközlő eszközök (rádió, tv, sajtó, posta stb.), ezen kívül az úthálózat és tömegközlekedés fejlődése időben és térben is közelebb hozza a falut a városhoz, növeli a két létter egymásra hatását, a városi életmód térhódítását. Az új tanács törvény nagymértékben hozzájárult az önkormányzatok, a helyi és központi érdekek harmóniájához. Ezzel egy időben viszont újabb feszültségek is érzékelhetővé váltak a székhely és a társközségek között (Bakos, 2016).

1.3. Különbségek az életkörülményekben

A városi és falusi életkörülmények közötti különbségek az egyik legnagyobb területi egyenlőtlenség forrásai közé tartoznak. Fontos megérteni, hogy bár általában az elmaradottságot említjük a falusi életkörülményekkel kapcsolatban, hangsúlyozni kell az elmúlt 15-20 év során tapasztalt jelentős fejlődést. Az elmaradottság ugyanis relatív fogalom: azt az eltérést jelenti az országos átlagtól, ami nem zárja ki a fejlődés lehetőségét (Enyedi, 1976).

A vidék és város kapcsolatának jelenkori jellemzőit a szocialista társadalmi viszonyokban kell keresnünk. Mint az ismert, a szocialista társadalomban alapvető követelmény a társadalmi termelés hatékonyságának folyamatos növelése, az anyagi helyzet javulásának érvényesítése, az életszínvonal fokozatos emelése. A területileg eloszlott és gyarapodó termelési eszközök, valamint a már meglévő források jobb kihasználása teszi lehetővé a társadalmi termelés hatékonyságának javítását. Ehhez azonban a megfelelő létszámú és képzettségű munkaerő elengedhetetlen. A termelőeszközök koncentrációja teszi lehetővé a magasabb fokú hatékonyságot, de megköveteli a munkaerő koncentrációját is. A termelőeszközök és a

munkaerő koncentrációja együtt jár a települések közötti differenciálódással, viszont ennek következtében bizonyos területek és azon belül településtípusok előnyösebb, mások pedig hátrányosabb helyzetbe kerülnek. Hazánkban a szocializmus idején lezajló iparfejlődéssel kölcsönhatásban végbement agglomerálódási folyamat eredményeképpen a városok száma 1973-ra nyolcvanháromra növekedett, míg a városlakók aránya közel 50 százalékra emelkedett. Az urbanizáció gyors ütemét alátámasztja az a ténszerűség, hogy a városi népességnek több mint ötven százaléka nem a városokban született. A falvak népessége ebben az időszakban 2,6 százalékkal csökkent, emellett a természetes szaporodás itt négyszer akkora, mint a városokban (Bakos, 2016).

Az életkörülmények átalakulásának alapját a falu társadalmi struktúrájának változása és a falu-város ellentétek csökkenése képezi. A falusi lakosság jelentős része már nem a mezőgazdaságban dolgozik, hanem nem-mezőgazdasági területeken talál munkát. A munkásosztály napjainkban legalább ugyanolyan erős vidéken, mint városban, hiszen az ipari munkavállalók jelentős része vidéken él. A szocialista mezőgazdaság kialakulása, a modern gazdálkodás gyors terjedése és az agrárszektoron belül is megszűntette a korábbi társadalmi rétegződést (Enyedi, 1976).

Ugyanakkor településfejlesztésünk nem vette eléggé figyelembe a mezőgazdasági jellegű vidékek, valamint a mezőgazdasági nagyüzemek termelésfejlesztését. A legfőbb probléma talán az, hogy hiány mutatkozik a vidékek településeiben a lakosság minél teljesebb körű foglalkoztatása és a községi járulékos beruházások terén. Ez mindenképpen kedvezőtlenül hat a mezőgazdasági nagyüzemek fejlődésére is. Szembetűnő, hogy a községek infrastrukturális beruházásaira nyújtott összes állami támogatás tizedakkora, mint a városok számára juttatott támogatási összeg (Enyedi, 1992). Az eltérés arányával ellentétben a különbséget némiképp magyarázza, a városok által betöltött nagyobb szerepkör, a több funkció, és ezt a környezetükben levő falvak lakosai is élveznek (iskola, kórház, közigazgatás, ipari üzemek, kereskedelmi szolgáltatás stb.). Az agrárjellegű falvak szinte semmilyen támogatásban nem részesültek, ezért ezek a tanácsok többnyire a termelőszövetkezetek üzemi fejlesztési alapjaiból igyekeznek a lehető legnagyobb összegeket megszerezni a községi infrastrukturális beruházások céljára. Ez a tendencia az utóbbi években egyre inkább fokozódott. Jelenleg az összes tanácsi fejlesztési forrásnak megközelítőleg hét százalékát teszi ki a termelőszövetkezetek által ily módon rendelkezésre bocsátott összeg. Mindezek együtt a mezőgazdaság, illetve a termelőszövetkezetek fejlesztésére szánt alapok újraelosztását vonják maga után. Tehát amennyivel több anyagi forrást különítenek el ilyen célra, annyival kevesebb

összeg jut a mezőgazdaság fejlesztésére. A fent említettek a falu és város kapcsolatának javulásához vezettek, de egyes területeken újabb feszültségek kialakulását eredményezték. A feszültségek nagy eltéréseket mutattak falutípustól és tájegységtől függően (Bakos, 2016). Mindenekelőtt látható, hogy a vidéki agglomerációk sokkal fejlettebbek társadalmi és gazdasági szempontból, mint a vidék egésze. Ezen belül az agglomerációkban is kiemelkednek az eltérések a központi város és a környező vonzáskörzet települései között számos mutató alapján (KSH, 2014). Ezért kijelenthető, hogy a legnagyobb és legjelentősebb problémák a mezőgazdasági jellegű megyékben és az aprófalvas vidékeken, valamint a város agglomerációjától távolabb eső falvakban jelentkeztek (Bakos, 2016).

1.4. Vidék és város: dichotómia vagy összetartozó szinterek?

A városok és falvak csak egymással szorosan összekapcsolva értelmezhetők, és kialakulásuk valamint működésük is összefügg. A város–falu dichotómia megítélése sajátos dualitást mutat. Pozitív dolognak tekintik, hogy a város, a kultúra, a gazdaság, a szolgáltatások központja, amely környezete számára is elérhetővé teszi a legújabb találmányokat, újításokat, ugyanakkor néhányan úgy gondolják, hogy bezsebeli a hozzá tartozó vidék munkájának a hasznát, és kihasználja tágabb térségének az értékeit. Ennek eredményeként arra jutottak, hogy újra kell gondolni a város és a falu ilyen módon való szembeállítását. A központi funkciókat ellátó városok és a környező falvak együtt épülnek be a nemzetközi vagy országos munkamegosztásba (hierarchiába), vagy egyes kisvárosok a hozzájuk tartozó kis vidéki területekkel együtt periferiálizálódnak. Manapság elmondható, hogy a népességfogyás nem elsősorban a városok és a közvetlen környezetükben lévő falvak vonatkozásában megy végbe, hanem sokkal inkább a fejlett nagyvárosi régiók és az azoktól leszakadó területek között (Faragó, 2010).

A társadalomtudományokban gyakran alkalmazott klasszikus gyakorlat a tapasztalati valóság megismerésére és leírására két ideáltípust használ, a közösséget és a társadalmat. Jelen esetben a vidék (a közösség) a várossal (a társadalommal) szemben helyezkedik el, amihez a falu–város kontinuum képzete igen gyakran csatlakozik. Ezek szerint a két településtípus viszonya hierarchikus és egy fejlődési láncon ábrázolható. Manapság viszont érdemes feltenni a kérdést, hogy globalizált és kölcsönösen összefüggő gazdasági, politikai és szociokulturális szöveggörnyezetbe ágyazott világunkban vajon értelmezhető-e még a vidék és város olyan helyszíneként, ahol különböző típusú emberek élnek, akik eltérő típusú társadalmi

kapcsolatokkal rendelkeznek, és határozottan különböző életmódot folytatnak két egymástól elkülönülő földrajzi-fizikai környezetben? Abban az esetben, ha kétségeink adódnak és kétségbe vonódik a vidék-város dichotómia érvényessége, akkor az alábbiak vetődhetnek fel: vajon, az ezt megelőzőektől eltérően, inkább a városi és vidéki területek eltérő részeiről tanácsos-e beszélni annak függvényében, hogy azok milyen mértékben és formában kötődnek a városi hálózathoz? Tehát belvárosról, kertvárosról, agglomerációs övezetről, nagy múltú és nemrég létrejött városokról, aprófalvakról, a városból kiköltözőknek otthont adó, város közeli településekről, a várost célzottan elkerülő falvakról, esetleg opcionális életmódot ajánló vidéki településekről van szó (Lajos és Ujhelyi, 2016).

1.5. A vidék változó szerepe

A rurális térség funkciójának és típusának megváltozása a mezőgazdaság és a parasztság kategóriáinak egymástól való eltávolodásával írható körbe. A vidéki funkciók változása szoros viszonyban vannak a vidéki gazdaság és társadalom módosulásaival. A vidéki gazdaság metamorfózisa a mezőgazdaság visszaszorulását jelenti. A vidéki lakosok ugyan még folytatnak mezőgazdasági tevékenységet, de ez csak az anyagi javak szerzését szolgálja, nem pedig a piaci szereplést. A vidéki gazdaság átalakulása a mezőgazdaságra rendkívül hátrányosan hat, teljesítménye nagymértékben csökken (Popp et al., 2017). Az OECD alapján, a vidékfejlesztés csak mezőgazdasági fejlesztésen keresztül mehet végbe, ugyanis a mezőgazdaság egyedül nem tudja megteremteni a folyamatosan bővülő és növekvő vidéki gazdaságot, de a mezőgazdaság számára egy jó vidékpolitika nagyon előnyös lenne. Sajnos a fellendülés valamint a gazdaság teljesítménye a városokba összpontosult, az innovációk itt születtek, ennek következményeként a vidéki lakosság városba történő vándorlása sokkal jelentősebb lett. A vidéki lakosság nagymértékű csökkenése nem csak hazánkban, hanem világszerte is óriási problémát jelent. A népességmozgás egyik iránya Budapest és a Budapest körüli agglomeráció, másik iránya pedig a közép-és a nyugat-dunántúli régiók. A természetes szaporodás magában már nem teszi lehetővé a népesség fennmaradását, a vidéken élők népességét, a születésszám csökkenését egyre inkább a migráció, és a bevándorlás határozza meg (Várady, 2020).

1.6. A falu-város kapcsolatok továbbfejlesztésének feladatai

Az országok, régiók és városok között különféle fejlettségi szintek léteznek, amelyek a történelmi, kulturális és gazdasági tényezők hatására kialakultak. Ezek a területi különbségek káros hatásokat okozhatnak, mint például éhínség, népvándorlás, erőforrásokért való harcok vagy fenntarthatatlan gazdálkodási gyakorlatok. A fejlettségi különbségek Észak-Dél, Kelet-Nyugat és város-vidék dimenziókban is megnyilvánulnak (Dancsokné, 2020).

A falu és város között a mai napig meglévő eltérések az alapvető emberi igények kielégítésében mutatkoznak. Ez azonban nem jelenthet konfliktust e két fő településtípuson élők között, hiszen a példák eddig azt mutatják, hogy a falvakban korábban "meglévő" nagymértékű elmaradást, a falvak és városok közötti különbséget, a falvakban bekövetkező gyors és jelentős változásokkal egyre inkább leküzdjük. Ez a jelentős közeledés az élet különböző területein, gondolok itt a tulajdonviszonyokra, a munkavégzésre, az életszínvonalra, növeli az igényt a visszamaradottabb falusi viszonyok modernizálására és a civilizáltabb, kulturáltabb lakóhelyek létrehozására (Bakos, 2016).

A városiasodás folyamata és az ezzel együtt járó urbanizációs központok vonzereje és népszerűsége továbbra is növekszik. Ugyanakkor a településpolitikában a fontossági sorrendnek megfelelően előtérbe kell állítani a mezőgazdasági termelés adottságainak és hosszú távú fejlesztésének megfelelő településpolitikai koncepció kidolgozását. Összességében elmondható, hogy az egyenletesebb fejlődés és a falvak urbanizálódásának elősegítése érdekében kiemelten fontos, hogy növeljük az agrárjellegű vidékek és a falvak infrastrukturális beruházásaira juttatott központi támogatás összegét, ezzel együtt a falvakban élők ellátottsági és életszínvonalát, ezzel közelítve a falusi élet körülményeit a városi körülményekhez. Az azonos életszínvonal biztosítása lényegesen nagyobb jövedelmet tesz szükségessé az elmaradottabb ellátottsági viszonyok között élő falusi népesség számára, ezt mindenképpen figyelembe kell vennünk a jövedelempolitikánk alakításánál. A közigazgatási szervek egyesítésénél figyelembe kell venni a falvakban élők lakossági érdekeit is (Bérczy, 2022).

- rendkívül fontosnak látszik, hogy a települési és gazdasági összpontosítás megtervezésében az eddiginél nagyobb mértékben vegyék figyelembe a tájféldrajzi és perspektivikus gazdasági adottságokat, a táj- és néphagyományokat, a lakosság pszichikai kötődését és a termelés hosszú távú produktivitását.

- a gazdaságosabb szállítás elterjedésével, a kereskedelem és felvásárlás javításával is mérsékelni lehet az e téren jelentkező ingerültségeket.
- a falu-város viszonylatban a társadalmi munkamegosztás fejlődésével egyre jelentősebb szerepet kap a városi munkahelyen dolgozó, de falun élő lakosság, a város közvetlen közelében levő települések és a város összeköttetése;
- a tömegközlekedés javítása elengedhetetlen a jelenlegi helyzet javulásához. Mindez a fejlesztendő központi szerepkörű városok közlekedéshálózatának kiépítésével, a gördülékenyebb közlekedési eszközök alkalmazásával tehető meg.
- a kedvezményes hitel és pénzügyi feltételek általános bővítése a falusi lakásépítéshez is minden bizonnyal elősegíti az e téren mutatkozó feszültségek kiküszöbölését, csökkentését.
- a falvak és városok közti információk gyors és gördülékeny áramlásának megteremtését (telefon, telex, tv, rádió stb.) a gazdasági-társadalmi fejlődés is megköveteli.

A falu-város közötti kapcsolat fejlesztése, az alapvető emberi szükségletek kielégítése szempontjából a köztük levő eltérések további csökkentése, majd teljes felszámolása, a különböző településeken élők egyenlő esélyeinek megteremtése egyik fontos célkitűzése a kezdeményezésünknek. A két településtípus együttes, kiegyenlített fejlesztésével, a városok és falvak urbanizálódásának és humanizációjának segítségével érhető el olyan egészséges településfejlesztési politika, amelynek előremutató következményét a ma és a holnap építői egyaránt megérik, s kivitelezéséhez eszközkel, erejükkel közreműködnek (Bakos, 2016).

1.7. Heves vármegye város-vidék jellemzői

Heves megyében a városhálózatot közép- és alsófokú központra lehet osztani. Kettő középfokú és kilenc alsó fokú központ alkotja. A városi ranggal rendelkező települések száma szinte minden évben változik, 2013-ban például Gyöngyöspatával és Verpeléttel bővült. Az említett két középfokú központot Eger és Gyöngyös (55, illetve 31 ezer lakos) alkotja, az alsó fokú központok közül Hatvan a legnépesebb 20 ezer fővel, míg legkevesebben Pétervásáran élnek, 2300-an. A népesség majdnem a fele, 48%-a városlakó. A vármegye összes városának lakossága csökkent 2001 és 2013 között, ennek mértéke Hevesen volt a legelenyészőbb. A megyében kiemelkedő gazdasági szereppel bír Eger, Gyöngyös, valamint Hatvan. Az említett helyeken a legmagasabb az egy adófizetőre jutó adóköteles jövedelem, a vállalkozási aktivitás,

illetve meg kell említeni, hogy az elmúlt évtizedet tekintve itt épült a legtöbb lakás is. A foglalkoztatottságot tekintve Gyöngyös és Hatvan az élenjáró. Heves megyében 94 falu és 16 aprófalva található, az aprófalvak közül kettő kivételével mindegyik északon, főleg a Mátrában helyezkednek el. A községek viszonylatában a legtöbb lakossal Hort rendelkezik, ott 3600-an laknak, míg a legkevesebben Kisfüzesen, ahol alig több, mint 130 fő él. 2001 óta pár település népességszáma megemelkedett, ezek a települések elsősorban Eger és Füzesabony környékén fekszenek (KSH, 2015).

A lakosság korösszetétele nagyon változatos, a vármegye déli-délkeleti vidékén viszonylag fiatal, a többi területen általában idősebb. A foglalkoztatást, a jövedelmeket és a lakhatási körülményeket tekintve is elég vegyes a dolog, a vártnak megfelelően a két középfokú központ térségében a legjobb a helyzet, míg az északi és a délkeleti részekén a legrosszabb. Utóbbit tekintve, azon belül is a Tisza menti térséget, elmondható, hogy ezen a területen az ingázás is ritkább a foglalkoztatottak körében (KSH, 2015).

1.8. Települési infrastruktúra

Magát az infrastruktúrát az integrált vidékfejlesztés szempontjából a létező legtagabb módon szükséges értelmezni és figyelembe venni. Maga az infrastruktúra egy latin eredetű szó mely, alépítményt, alapszerkezetet jelent, „ami a társadalmi-gazdasági újratermelés háttérét biztosítja”(Abonyiné, 2003). Megkülönböztetünk úgynevezett műszaki és humán infrastruktúrát. A műszaki vagy más néven a termelői infrastruktúra magába foglalja a közlekedést, a vezetékes ellátó-hálózatokat, a távközlést, ezzel ellentétben a humán (vagy szociális) infrastruktúra viszont a lakásállományt, az oktatási és kulturális intézményeket, illetve a vidék szempontjából alapvető és rendkívül fontos lokális ellátórendszereket (Csatári, 2005).

Az infrastruktúrát az imént felsoroltakon kívül még nagyon sokféle képen tudjuk csoportosítani és elkülöníteni, ilyen például a területi szintenkénti elkülönítés. Eszerint a szakirodalomban többnyire említést tesznek nemzetközi, országos, interregionális, regionális és szubregionális infrastruktúrákról (Buskó, 2011). Ezek közül csak egyet emelnék ki, a szubregionális infrastruktúrát, ugyanis itt foglal helyet az infrastrukturális rendszerek lokális szintjéhez sorolható települési infrastruktúra, melyhez az infrastrukturális szektorok közül azok

tartoznak ide, melyek legszorosabban kapcsolódnak a településekhez, ezzel biztosítva a zavartalan működést és kiegyensúlyozott fejlődés legfőbb feltételeit (Kőszegfalvi, 1990).

1.8.1. Vidéki infrastruktúra

Magyarországon a vidék infrastrukturális helyzete az egész országhoz hasonlóan nem nagy meglepetésre közepes vagy gyenge, s eme területek relatív színvonalkülönbségei már több mint 40 éve növekednek (Ehrlich, 2003).

A rendszerváltást követően a vidéki (falusi, kisvárosi) települési önkormányzatok rendkívül határozottan és nagy lelkesedéssel fogtak neki helyi infrastruktúrájuk felzárkóztatásához, az európai rurális területek átlagához fogható hiányok pótlásához, és az elmaradottságuk enyhítéséhez. A gazdaság és a helyi vagy regionális fenntarthatóság javulása alig követte ezt a folyamatot, ami miatt a vidéki területeken az infrastruktúra fenntartása és működtetése (például a csatornahálózatok, kis hulladéklerakók, kistelepülések tömegközlekedése, közösségi intézmények stb.) egyre inkább nyomasztó és szinte megoldhatatlan feladattá vált. Általánosságban elmondható, hogy a vidéki térségek gazdasági és jövedelmi szintje, valamint ebből fakadóan az "eltartó-képességük" és az infrastruktúra tényezőkből levezethető "ellátó-képességük" közötti egyensúly felborult. Ennek eredményeként a szegényedő vidéki és kisvárosi lakosság például nem képes kifizetni a csatornadíjat. Az egyik súlyos probléma az, hogy a gazdasági fellendülést alig kísérte a vidéki települések és térségek infrastruktúrájának fejlődése. Talán a legkritikusabb kérdés a falu és város közötti kapcsolatok gyenge szintje. Az elérhetőség, ideértve a közlekedési, információs és szolgáltatási lehetőségeket, hazánkban is a vidék fő infrastrukturális kihívását jelenti, és hasonlóan fontos kulcsprobléma, mint amit már évtizedek óta a fejlett országokban tapasztalunk (Csatári, 2005).

Az 1990 és 2001 közötti tíz év során, a vasúton utazók száma 50 millióval csökkent, míg a helyközi és távolsági autóbuszok utasainak száma 120 millió fővel mérséklődött (az utazott kilométerek számának csökkenése pedig 3,8 millió illetve 1,5 millió út-kilométer volt) (Saslics, 2002). A vidéki közúthálózat minősége nagyon alacsony és áteresztő képessége is gyenge, és kevés az olyan útvonal, amelyek lehetővé teszik a városok elkerülését. Jelenleg a források túlnyomórészt az autópályák építésére irányulnak, de sok esetben ezeknél az útvonalaknál nem veszik figyelembe azoknak a területi és vidékfejlesztési hatásait sem (Csatári, 2005).

2. ANYAG ÉS MÓDSZERTAN

2.1. Vizsgált területek bemutatása

Dolgozatomban vizsgált területnek választottam Heves város térségét. A térség bemutatásához természetesen Heves várost, és a szomszédos településeket választottam, név szerint: Hevesvezekényt, Pélyt, Tenket, Boconádot és Jászapátit. Vizsgálatom középpontjában a fent említett települések segítségével a Heves-város térsége, azon belül is a város-vidék kapcsolatok elemzése áll.

A választott településeim mind Heves vármegyében találhatóak, így a vármegye rövid bemutatásával és elhelyezésével kezdem, majd a Hevesi járás jellemzésével folytatom, kitérve az említett településekre.

2.1.1. Heves vármegye

Heves vármegye Észak-Magyarország régiójának része, és határos Nógrád megyével északnyugaton, Borsod-Abaúj-Zemplén megyével északkeleten, Jász-Nagykun-Szolnok megyével délen és Pest megyével nyugaton érintkezik (1. ábra). A megyében összesen 121 település található, amelyek közül egy város élvezi a vármegyei jogokat, nyolc város, négy nagyközség és 108 község alkotja a többi települést. Területe: 3637.25 km², népsűrűsége: 85.6 fő/km². A vármegye sajátossága, hogy közepén elhelyezkedő kelet-nyugati közlekedési fő sávjában összpontosulnak a jelentős infrastrukturális beruházások, mint például vasútvonalak, úthálózatok és az M3-as autópálya. A vármegye nagyobb városai is ezen közlekedési tengely mentén találhatók, és a lakosság közel háromnegyede él ezen a területen. Az M3-as autópálya és a mellette futó elsőrendű főút könnyen elérhetővé teszi a vármegyét és környező régiókat. A vasútvonalak is jelentős szerepet játszanak, és határozzák meg a közlekedési hálózat fontos részét. Ezek az infrastrukturális tengelyek irányítják a vármegye fejlődését és lehetőségeit (Dövényi, 2010).

1. ábra: Heves vármegye elhelyezkedése Magyarországon belül.

(Forrás: Saját szerkesztés, KSH alapján)

2.1.2. Hevesi járás

Ahogy a 2. ábrán látható, a Hevesi járás egy Magyarországon található területi egység, amely Heves vármegyéhez tartozik, és megalakulása 2013-ban történt. A járás központja Heves városa. Területe 697,68 négyzetkilométer, népessége pedig 48 fő/km² (KSH, 2012). A járáshoz két város, Heves és Kisköre, valamint 15 község tartozik. Fontos megjegyezni, hogy a Hevesi járás az 1983-as járásmegszüntetésig fennállt, és központja Heves város volt (Forrás, [http1](#)).

2. ábra: A Hevesi járás elhelyezkedése Heves vármegyében.

(Forrás: Saját szerkesztés, KSH alapján)

2.1.3. Heves

Heves város egy település Heves vármegyében (3. ábra), és a Hevesi járás központja. A város területe 99.31 km², és a lakossága 9882 fő volt 2022-ben (KSH, 2022). Heves vasútállomásának központi szerepe van a közlekedésben, mivel a Kál-Kápolna-Kisújszállás mellékvasútvonalon található, amelyen vonatok közlekednek a vonal két végállomása között. Emellett Heves kiváló közlekedési elérhetőséggel rendelkezik a 31-es főút és az M3-as autópálya közelsége révén, mindössze 18 kilométerre az autópályától. A város környékén számos mellékút található, amelyek északnyugati irányban Gyöngyös felé, délkeleten Kisköre, valamint Pély és Kál irányába vezetnek. Emiatt is fontos központja a járásnak. Hevesen nincs jelentős elővárosi autóbusz-forgalom, de helyközi járatok kapcsolják össze Egerrel, Gyöngyössel, Jászberénnyel és Kiskörével. Távolsági buszokkal pedig elérhető Budapest, Debrecen, Gyula, Szeged és Tiszafüred. A városhoz több kisebb település is tartozik, mint például Pustacsász, Alatka és több más külterületi lakott hely, összesen néhány száz lakossal. (Gy Gömöri és Jakab, 2013).

3. ábra: Heves város elhelyezkedése a vármegyén belül.

(Forrás: <http7>, 2011)

2.1.4. Hevesvezekény

A 4. ábráról leolvasható, Hevesvezekény egy kis község Heves vármegyében, a Hevesi járásban található. A település Heves várostól délkeletre, körülbelül 7 km távolságra helyezkedik el (5. ábra). Emellett a település kb. 30 km-re található az M3-as autópályától és mintegy 15 km-re a Tisza-tótól. Hevesvezekény megközelítése két fő útvonalon lehetséges. Az egyik lehetőség a településen átvezető közút, amely Heves és Tarnaszentmiklós között halad. A másik lehetőség a 74 km hosszú Kál-Kápolna–Kisújszállás vasútvonal, amely szintén elérhető a település számára. A 2022-es adatok alapján a település területe 19.78 km², és népessége 612 fő. Hevesvezekény infrastrukturális szempontból az elhelyezkedését tekintve kedvező helyzetben van, és ideális kiindulópont lehet kirándulásokhoz, különösen a Hevesi Füves Puszták Tájvédelmi Körzet területén. A Ludas–Kisköre út felújítása pedig új lehetőségeket teremt a turizmus fejlesztésére Hevesvezekényen, különösen a Tisza-tó közelsége miatt, ami további lehetőségeket kínál a turizmus számára (Forrás, <http2>).

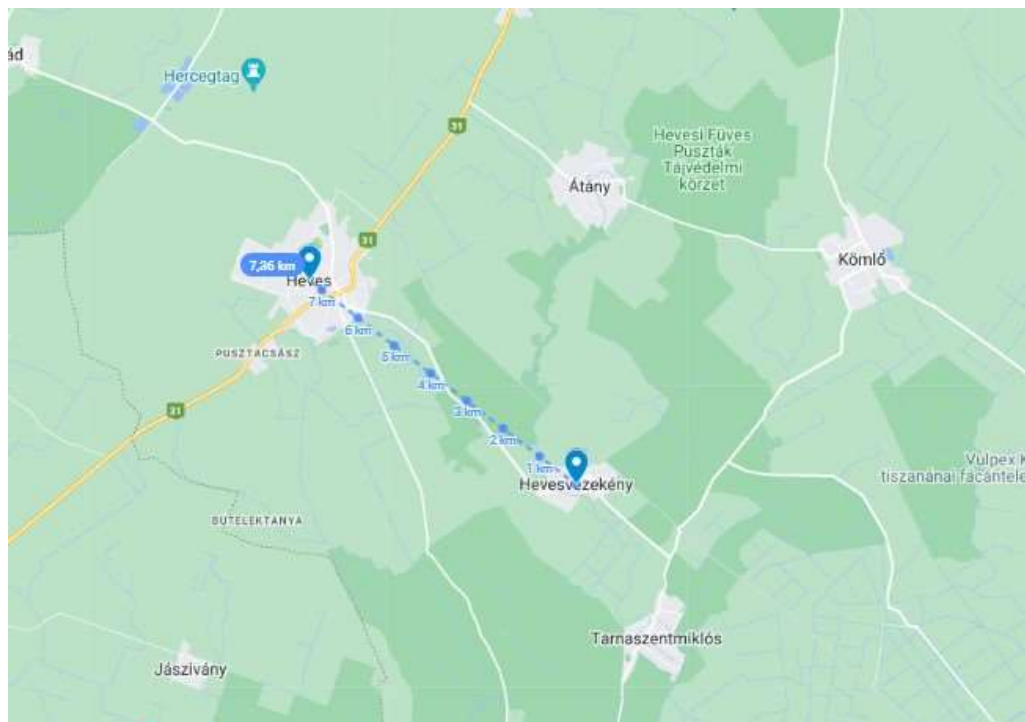
4. ábra: Hevesvezekény elhelyezkedése a vármegyén belül.

(Forrás:<http8>, 2021)

5. ábra: Heves-Hevesvezekény távolság.

(Forrás: Saját szerkesztés, Google Maps alapján)

2.1.5. Pély

A közel 1400 lakosú település vármegye déli csücskében fekszik, Budapesttől mintegy 130 kilométerre, keletre, a Tiszától 7 kilométerre, nyugatra, a folyó jobb parti oldalán. Területi elhelyezkedésére jellemző, hogy az M3-as autópálya 30 perc alatt, a Mátra 40 perc alatt elérhető, a Tisza-tó pedig mindössze 20 kilométerre (földúton 10 kilométerre) van tőle. A közvetlen szomszédos települések: észak felől Hevesvezekény, északkelet felől Tarnaszentmiklós, kelet felől Kisköre, délkelet felől Tiszabura, dél felől Tiszaroff és Tisasüly, délnyugat felől Jászkisér, nyugat felől Jászivány, északnyugat felől pedig Heves. A fentiek közül a Tisza- és Jász- előtagú települések mind Jász-Nagykun-Szolnok vármegyéhez tartoznak, Tiszabura és Tiszaroff ezen belül is a Tisza túlsó, bal parti oldalán helyezkedik el. Külterületeinek jelentős része (a falu központjától északra eső területek szinte teljes egésze) a Hevesi Fűves Puszták Tájvédelmi Körzethez tartozó, természetvédelmi oltalom alatt álló terület. Csak közúton közelíthető meg: Heves és Tarnaszentmiklós felől a 32 111-es számú mellékúton, Jászkisér irányából pedig egy számozatlan, alsóbbrendű mellékúton. Vasútvonal nem érinti, a legközelebbi vasúti csatlakozási lehetőséget a Kál-Kápolna–Kisújszállás-

vasútvonal Tarnaszentmiklós vasútállomása kínálja, mintegy 8 kilométerre, északkeletre (Forrás, [http3](#)).

2.1.6. Tenk

A település a vármegye déli részén fekszik, szomszédai között szerepel Északon Erdőtelek, Keleten Átány, és Nyugaton Heves. A település arculatát festői parkok és a virágokkal teli udvarok határozzák meg, melyeket a lakosság lelkes gondozása és virágosítása tesz vonzóvá. A lakosság száma növekszik. A 31-es főút szolgál fő közlekedési útvonalként, amely a település központján halad át, és a közelben fut az M3-as autópálya is, amely könnyű hozzáférést biztosít a település számára az országos közlekedési hálózathoz. A legközelebbi autópálya csomópont a településtől mintegy 10 kilométerre található, és a 3-as főút is összekapcsolja a településsel. Bár nincs vasútvonal a településen, az Erdőtelki vasútállomás biztosítja a legközelebbi vasúti kapcsolatot a Kál-Kápolna–Kisújszállás vasútvonallal.

A településen nincsenek jelentős ipari létesítmények, amelyek számottevő mennyiségű munkaerőt foglalkoztatnának és hozzájárulnának a település fejlődéséhez. A helyiek főként kertészkedésből élnek, de néhány kisebb ipari vállalkozás, például a Zalabaromfi feldolgozóüzem és a Delta faipari cég, munkalehetőséget kínál a település lakóinak (Forrás, [http4](#)).

2.1.7. Boconád

Boconád a vármegye déli részén található, és körülbelül 19 kilométerre fekszik Karácsondtól, valamint 11 kilométerre Hevestől. A szomszédos települések közé tartoznak észak felől Tarnabod, északkelet felől Erdőtelek, kelet felől Alatka (Heves különálló településrésze), délkelet felől Heves, dél felől Jászszentandrás, délnyugat felől Tarnaméra, nyugat felől pedig Tarnaszárd. A település közúton érhető el, főként a 3204-es úton Tarnaméra vagy Heves érintésével, valamint Tarnabod felől a 32108-as számú mellékúton (Forrás, [http5](#)).

2.1.8. Jászapáti

Jászapáti város Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében található, és a Jászapáti járás központja. A település a Jászság második legnagyobb városa, és a Tisza és a Zagyva folyó közötti síkságon

fekszik. Az egyik legfontosabb közúti megközelítési útvonala a 31-es főút, amely áthalad a város központján, és elérhető az ország különböző pontjairól, beleértve a nyugati és keleti területeket is, Jászberény vagy Heves érintésével. A település gazdaságát elsősorban a mezőgazdaság és az élelmiszeripar dominálja, és különösen jelentős a helyi dinnyetermesztés. Jászapáti számos vállalkozás megtalálható, például a Jásztej Kft. vagy a Jászapáti 2000. Mezőgazdasági Zrt. Jelenleg 1000 lakosra 21 vállalat jut, ami a járság területén található összes vállalkozás 10,5%-a, valamint az iparvállalatok 9,8%-a található a városban (Forrás, [http6](#)).

Jászapáti helyzete rendkívül érdekes számomra, ugyanis Heves város szomszédos települései közé tartozik, ugyanakkor a település már Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében található, ezen kívül egy másik járás központja. Ezáltal a közelségből adódó összeköttetésen túl egyéb jelentős, nagymértékű kapcsolatok is megtalálhatóak a települések között.

2.2. Vizsgálati módszerek, eszközök

Kutatásaimat deduktív megközelítéssel strukturáltam. Ennek a módszernek az alapján dolgoztam, hogy először kialakítottam egy elméleti keretet vagy hipotézist, majd ezt követően gyűjtöttem és elemeztem a tapasztalt adatokat annak érdekében, hogy teszteljem vagy megerősítsem az előzetes elméleti feltevéseket. Ez a deduktív módszer lehetővé tette számomra, hogy a kutatásom fókuszát meghatározzam, és célzottan vizsgáljam az adatokat annak érdekében, hogy következtetéseket vonjak le vagy elmélyítsem a tudásomat a kutatási témával kapcsolatban.

A kutatásomat térségi és települési szinten, valamint különböző szempontok alapján csoportosított települési csoportokon belül végeztem. Ezen módszer segítségével szélesebb perspektívából vizsgáltam a területet, és egyidejűleg mélyebben ástam le a különböző települési csoportokon belüli sajátosságokat és dinamikákat. Ez lehetővé tette számomra, hogy teljes képet kapjak a kutatási területről és annak részeiről, és összehasonlíthassam az eltérő szempontokat és térségeket a kutatásom során.

A kutatásom során használt források között szerepelnek írott dokumentumok, térképek és adatbázisok.

2.2.1. Kutatás módszertana

A szakirodalom kutatását kezdetben kulcsszavas kereséssel kezdtem, fókuszálva olyan kulcsszavakra, mint "város-vidék kapcsolatok", "területi és településpolitika", valamint "vidékfejlesztési politika". Az összegyűjtött és releváns források referenciáit is átnézve alkalmaztam a hólabda módszert a kutatásom során. A hólabda módszer lényege, hogy a kutató elkezd a kutatást egy vagy néhány kiinduló forrás alapján. Miután elolvasta ezeket a forrásokat, figyelmet fordít a hivatkozásokra és az idézetekre, amelyek más szakirodalomra vagy kutatásokra utalnak. Ezeket a hivatkozásokat követve a kutató eljut más forrásokhoz, és fokozatosan kibővíti az információs bázist.

A kutatás kezdeti szakaszában több vidékfejlesztési tervezési dokumentumot is elemzés alá vettem. Ezen elemzés során külön figyelmet szenteltem azoknak a részeknek, amelyek a vidékkel foglalkoznak, és azonosítottam, hol található az ilyen témakörök a dokumentumokban. Ezen kívül feltártam azokat a konkrét módszereket és stratégiákat, amelyek segíthetik a vidéki szempontok beépítését a vidékfejlesztési tervekbe.

A város–vidék viszony nagyon sokat változott az elmúlt évek alatt. Céлом az volt, hogy feltárjam a legjellemzőbb változásokat a városi és vidéki kapcsolatok terén. Ennek a kutatásnak a segítségével terveztem javaslatokat kidolgozni.

Az imént felsoroltakon kívül még kérdőíves vizsgálatot végeztem.

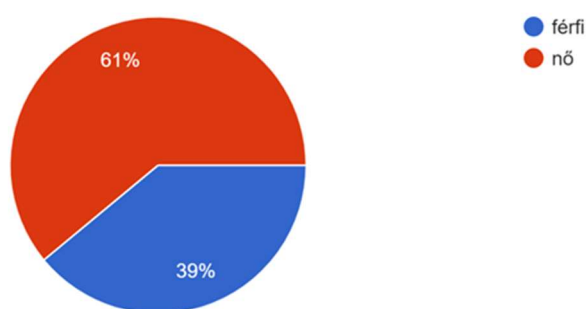
Kérdőívezés menete:

A kutatásom során kérdőívet készítettem, hogy részletes információkat gyűjtssek a vizsgált téma kapcsán. Az első lépésben alaposan áttekintettem a rendelkezésre álló szakirodalmat és a kutatási kérdéseimet annak érdekében, hogy meghatározzam, mely területeken kell mélyebben vizsgálni. Ezen információk, konzulensem tanácsa és a tanult információk alapján állítottam össze a kérdőívet. A kérdőív tartalmazott strukturált kérdéseket, amelyek segítettek a válaszadóknak az adott témával kapcsolatos véleményeik kifejezésében és az információk megosztásában. A kérdőív gerincét a város-vidék kapcsolat minél tágabb és szakszerűbb leírásához és megértéséhez szükséges kérdések alkották, ezen kívül olyan témákat érintettem benne még, mint a területfejlesztés, és a helyi polgármester szerepe és szemlélete a szomszédos települések közötti kapcsolatban. A kérdőív célja az volt, hogy a válaszok alapján objektív adatokat és véleményeket gyűjtssek a kutatási témához, és ezáltal hozzájáruljon a kutatás teljességéhez és mélységéhez.

A kérdőívet a Google Űrlapok programon keresztül készítettem el, és elektronikus úton történt a lekérdezés. Az online megkérdezésen alapuló kérdőívet 100 személy töltötte ki, ebből a 100 személyből 61% nő, 39% pedig férfi volt (6. ábra). A kitöltés 2023.04.20-án kezdődött és 2023.10.12-ig volt nyitott. Ezt a nagy intervallumot a kitöltők kis száma indokolta, többszöri újrakérdezés után kaptam meg a mostani számot, amit egyfajta lélektani határnak tekintettem. A kérdőív 5 általános és további 15 a témával kapcsolatos kérdést tartalmazott.

6. ábra: Az online kérdőívet kitöltők nemenkénti eloszlása

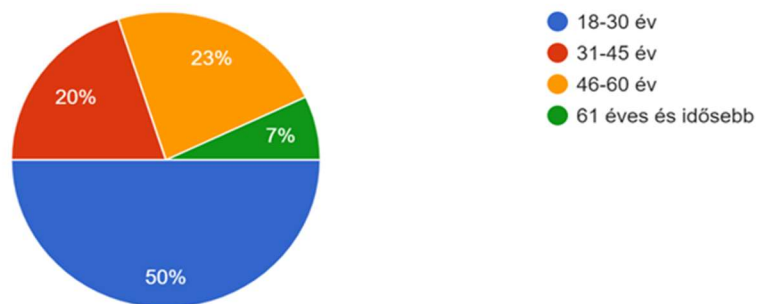
(Forrás: Google Űrlapok ábra, mely a Saját online kérdőívem adatai alapján készült)

Az általam kiválasztott réteg 18 éves kortól egészen a nyugdíjas korig terjedt, ezt a 7. ábra ábrázolja. A kor intervallum megadása során nagyon fontosnak tartottam, hogy minél szélesebb korosztályt kérdezzek meg, ugyanis véleményem szerint teljesen máshogy ítéljük meg például az ideális lakhelyet vagy úgy összességében a város-vidék kapcsolatokat. A kor intervallum alsó határának megadásánál figyelembe vettem azt is, hogy 18 éves kortól már sokan önálló keresettel, és néhányan már saját lakással rendelkeznek, így jobban meg tudják állapítani, hogy milyen dolgok játszanak szerepet a lakóhely kiválasztásánál, hol veszik igénybe a kívánt szolgáltatásokat és, hogy miért utaznak városból vidékre vagy vidékről a városba.

7. ábra: A kitöltők korösszetétele

(Forrás: Google Űrlapok ábra, mely a Saját online kérdőívem adatai alapján készült)

3. EREDMÉNYEK ÉS ÉRTÉKELÉSÜK

A város-vidék kapcsolatok elemzésénél fontos vizsgálni a települések közötti, infrastruktúrát, közlekedést, vándorlást, a szolgáltatások meglétét és igénybevételének helyét, valamint a gazdasági kapcsolatokat. Ezen pontokon végig menve állítottam össze a kutatásomat, a kérdőívemben kapott válaszok segítségével fogom ismertetni a kapott eredményeket.

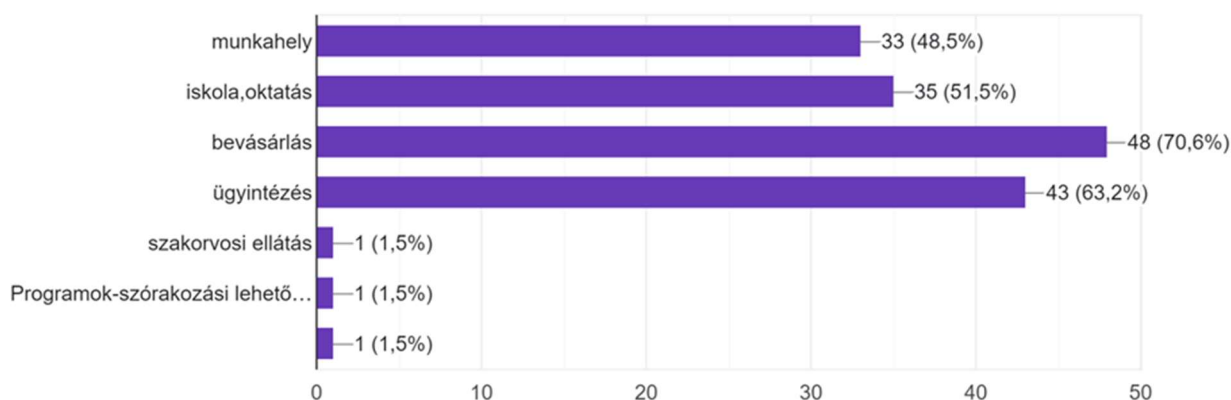
Fontos, hogy minden város-vidék kapcsolat más és más, ezért a kapott eredmények csak az általam választott területekre érvényesek!

3.1. Infrastruktúra és közlekedés

Elemzésemet a települések közötti infrastruktúrával és közlekedéssel kezdem, ugyanis ez nagyban összefügg a további pontokkal. Első kérdésként arra kérdeztem rá, hogy amennyiben falun él miért utazik városba. Erre a kérdésre nagyon sokszínű választ kaptam, de a többség a munkahelyre, iskolába vagy ügyintézés, bevásárlás választ adta (8. ábra). Ez több érdekes dolgot is felvet. Először is azt, hogy a különböző korú személyek rendre más, de az egy korosztályba tartozók viszont nagyon hasonló válaszokat adtak. A másik dolog pedig az, hogy a Hevesi térségi vidék elmaradottságát mutatja, hogy a fontosabb dolgokért fel kell keresni a legközelebbi várost. Az viszont némi pozitívum, hogy a válaszadók csaknem a 100%-a vidéken, helyben veszi igénybe a szakorvosi ellátást. Ez egy rendkívül nagydolog, hiszen azt mutatja, hogy a vidéki infrastruktúra fejlődik.

8. ábra: Vidéken élők városba utazásának céljai.

(Forrás: Google Űrlapok ábra, mely a Saját online kérdőívem adatai alapján készült)

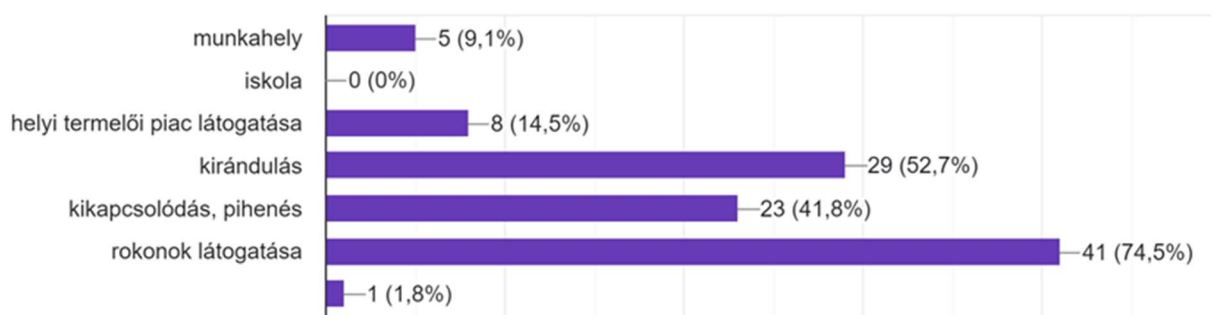

Ugyan ezt a kérdést feltettem a városban élők oldaláról is, tehát ha városban él miért utazik vidékre? Itt a válaszok között semmi meglepetés nem volt, a többség a rokonok látogatása miatt utazik vidékre, erről árulkodik a 9. ábra. Azonban a válaszokból az is kiderül, hogy sokan kikapcsolódás, pihenés céljából lépnek ki a zsúfolt városi falak közül és választják a vidéki csendesebb, tágabb teret és a friss levegőt. Az utazások segítik az embereket abban, hogy megtartsák a kapcsolatot a vidéki területekkel, illetve lehetőséget nyújtanak a városi élet stressztől és zajától való kikapcsolódásra.

Tehát ha összevetjük a városi és vidéki oldalról kapott válaszokat, arra következtethetünk, hogy a vidéki lakosság nincs megelégedve a helyi infrastruktúrával, ugyanis majdnem minden fontosabb dologért fel kell keresniük a legközelebbi várost, ezzel szemben a városi lakosság csak kikapcsolódás, pihenés céljából keresik fel a vidéki településeket. Ezzel tehát igazoltam az első hipotézisemet.

9. ábra: Városi emberek vidékre utazásának céljai.

(Forrás: Google Űrlapok ábra, mely a Saját online kérdőívem adatai alapján készült)

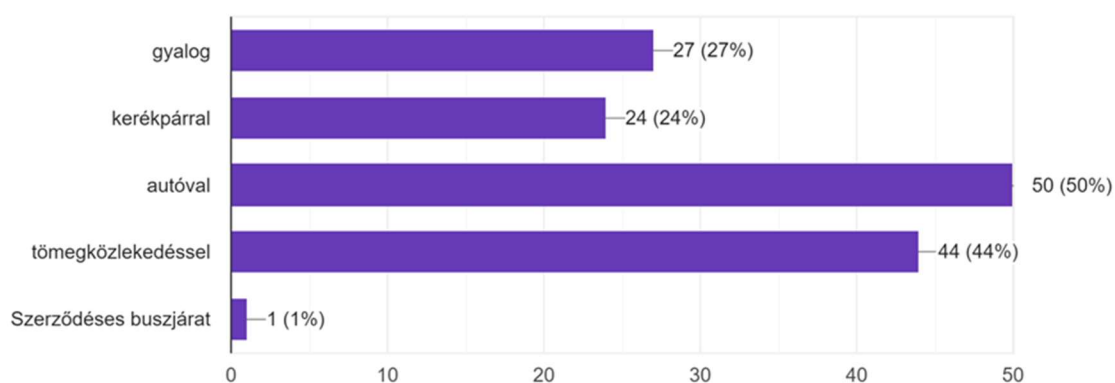

Még kicsit az infrastruktúra és közlekedés ponton belül maradva fontosnak tartottam megkérdezni, hogy az érintettek mivel közlekednek az iskolába, munkahelyre vagy csak úgy a hétköznapiak során. Ezzel a kérdéssel fel tudom mérni a települések infrastruktúrájának minőségét, és a közlekedési lehetőségeket az adott területen. Ugyanis az infrastruktúra azokat az alapvető épített struktúrákat és létesítményeket foglalja magában, amelyek lehetővé teszik az emberek számára a közlekedést. Például úthálózatok, vasutak, buszmegállók és parkolók. Tehát a közlekedési eszköz kiválasztása összefügg az infrastruktúrával, vagyis az elérhető közlekedési lehetőségekkel. A kérdésekre a válaszokat a 10. ábra szemlélteti. Eszerint a

megkérdezettek attól függetlenül, hogy vidéken vagy városban élnek, az autót és a tömegközlekedést választották legtöbbször. Ez elsősorban az ingázás miatt van, hiszen az előző kérdésekből kiderült, hogy a térség vidéki lakosságának a nagy része a legközelebbi városba jár iskolába vagy munkahelyre. A városi rész pedig azzal indokolható, hogy a térségben nincsenek kifejezetten nagy városok ahol nehézkes lenne a közlekedés, így az ottani lakosság is szívesebben választja az autót vagy a tömegközlekedést. Ezen összefüggések segíthetnek az infrastruktúra és közlekedési fejlesztések tervezésében és a közlekedés hatékonyságának növelésében.

10. ábra: A megkérdezettek leggyakrabban választott közlekedési formája.

(Forrás: Google Űrlapok ábra, mely a Saját online kérdőívem adatai alapján készült)

A választott közlekedési formán túl érdeemes foglalkozni, azzal is, hogy az adott személy mennyire elégedett az adott közlekedési lehetőséggel. Az elégedettség vagy elégedetlenség a közlekedésszel összetett kérdés, amelyet sok tényező befolyásol. A városok és vidéki területek közötti különbségek, az infrastruktúra minősége és a közlekedési lehetőségek sokfélesége mind hozzájárulnak az egyének közlekedési élményéhez és elégedettségéhez.

Elégedettség okai:

Hatékony és kényelmes szolgáltatások: Azok az emberek, akik elégedettek a közlekedésszel, általában hatékony és kényelmes szolgáltatásokat élveznek. Jó ütemezésű és megbízható járatok, egyszerű fizetési lehetőségek és kényelmes járművek (autók, vonatok, buszok stb.) hozzájárulnak az elégedettséghez.

Kiváló infrastruktúra: Az elégedettséget nagymértékben befolyásolja az infrastruktúra minősége. Jól karbantartott utak, járdák és közlekedési csomópontok növelik a közlekedés hatékonyságát és biztonságát.

Környezetvédelem: Azok az emberek, akiknek fontos a környezetvédelem, elégedettek lehetnek olyan közlekedési lehetőségekkel, amelyek kevesebb károsanyag-kibocsátással járnak, például elektromos járművek vagy tömegközlekedési opciók.

Megfizethetőség: Az olcsó vagy mérsékelt árral rendelkező közlekedési lehetőségek szintén növelhetik az elégedettséget. Az emberek gyakran kifizetődni érzik azokat a közlekedési módokat, amelyekhez könnyen hozzáférhetnek anyagilag.

Elégedetlenség okai:

Késedelmek és túlsúfoltág: Ha a közlekedési eszközök rendszeresen késnek vagy túlsúfoltak, az elégedetlenséget okozhat. Senki sem szeret késni vagy nyomorúságosan szorongva utazni.

Rossz infrastruktúra: Rossz minőségű vagy rosszul karbantartott utak és infrastruktúra lehet kiváltó oka az elégedetlenségnek. Az úthibák, útlezárások és egyéb infrastrukturális problémák bosszúságot okozhatnak.

Környezetvédelmi aggályok: Azok az emberek, akik fontosnak tartják a környezetvédelmet, lehetnek elégedetlenek olyan közlekedési módokkal, amelyek magas károsanyag-kibocsátással járnak.

Magas költségek: Az árképzés is fontos tényező lehet. A magas jegy- vagy üzemeltetési költségek és a közlekedési opciókhoz való drága hozzáférés is elégedetlenséget okozhat.

Elérhetőség hiánya: A vidéki területeken az elérhetetlen vagy korlátozottan elérhető közlekedési lehetőségek okozhatnak elégedetlenséget. Ha az emberek nehezen juthatnak el azokhoz a helyekhez, ahol dolgoznak, iskolába járnak vagy vásárolnak, az elégedetlenséget okozhat.

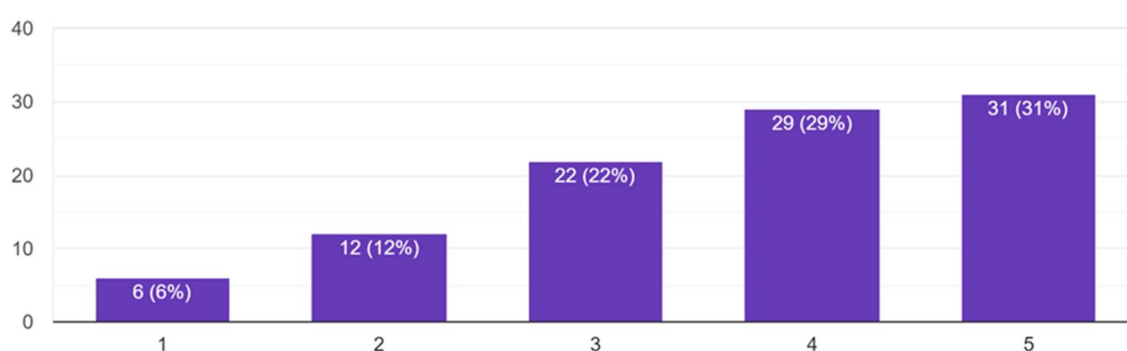
A 11. ábra pontosan azt mutatja be, hogy a megkérdezettek milyennek ítélték meg az iskolába, munkahelyre vagy úgy bárhova az eljutási lehetőséget. A kapott minta alapján az mondható el, hogy 100 emberből 82, ha nem is teljes mértékben, de elégedett az eljutási viszonyokkal. Némiképpen ez meglepetés volt számomra, ugyanis az előzetes információim alapján pont az ellenkezőjére számítottam. Az ábra adatai alapján elmondható, hogy hatásosnak

bizonyultak a térségben azok az útburkolati javítások, amelyek az elmúlt években megvalósításra kerültek, valamint az újabb generációs autóbuszok és a folyamatos fejlesztések bevezetése.

Ezzel cáfoltam a 2. számú hipotézisemet, miszerint a Hevesi térség lakói elégedetlenek a közlekedési formákkal, lehetőségekkel.

11. ábra: Megkérdezettek elégedettsége a közlekedéssel.

(Forrás: Google Űrlapok ábra, mely a Saját online kérdőívem adatai alapján készült)

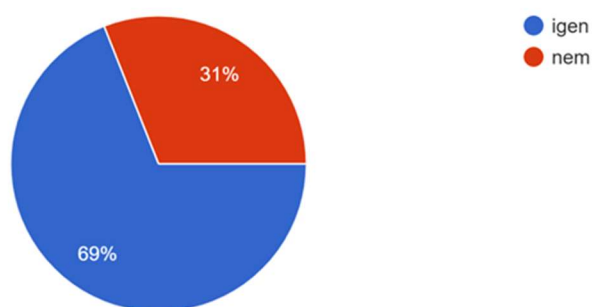
3.2. Vándorlás

Az infrastruktúra és közlekedés pont után a vándorlással foglalkozok. Már az előző pontban láttuk alapján is felvetődött a kérdés, hogy ugyan az elégedetlen lakosok gondolkoznak-e a költözésen, az elégedettek pedig túl vannak-e már ezen a folyamaton, és ha igen akkor mennyire vannak megelégedve a döntésükkel. Az általam kapott eredményekből az olvasható le, hogy a megkérdezettek 69%-a őshonos a településen, és csupán csak a 31% költözött be az adott településre. Mindezt a 12. ábra szemlélteti. Ez magában nem túl sokatmondó, de a 13. ábra adataival együtt értelmezve már teljesen más a helyzet. A 13. ábráról könnyedén leolvasható, hogy nem meglepő módon, a településre beköltözők több, mint 51%-a a szomszédos falvak valamelyikéből származik. Ez véleményem szerint a megszokott, a költözést megelőzővel közel azonos életformával magyarázható. Ezzel szemben a fővárosból beköltözöttek aránya a nullához konvergál. Az előbbivel párhuzamban szembetűnő, hogy Budapesten kívül egyéb nagyvárosokból betelepültek aránya is igen alacsony, mindössze 6% körüli. Mindez egy vidéki kistelepülés és bármely nagyváros közti igen éles kontraszttal magyarázható. A betelepültek második és harmadik legnagyobb hányada kisvárosokból, illetve távoli kistelepülésekről

érkezett. Ezek együttes aránya meghaladja a 42%-ot. Ennek legfőbb oka talán a vidéki kistelepülés és egy kisváros közötti nem túl nagy különbség lehet.

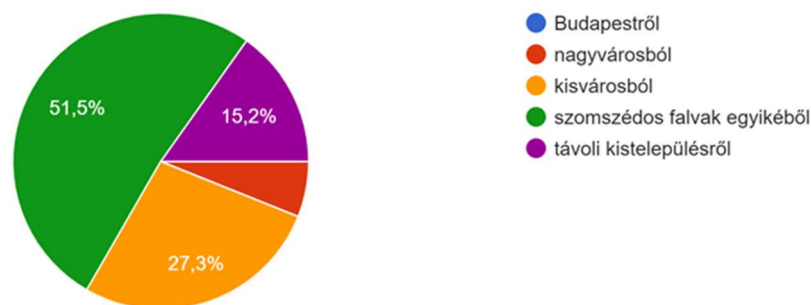
12. ábra: Megkérdezettek válasza a helybéli a településen kérdésre.

(Forrás: Google Űrlapok ábra, mely a Saját online kérdőívem adatai alapján készült)

13. ábra: Amennyiben beköltözött a településre, honnan történt?

(Forrás: Google Űrlapok ábra, mely a Saját online kérdőívem adatai alapján készült)

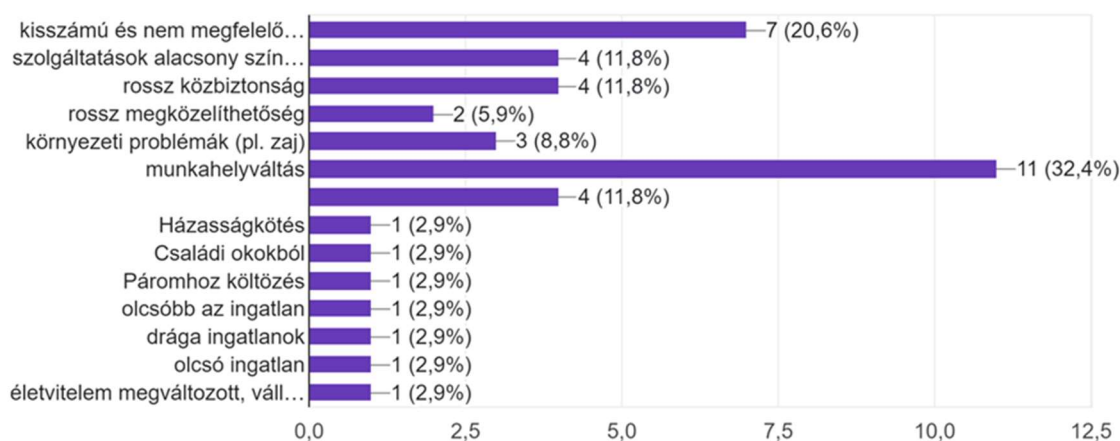

Az előző ábra eredményeinek szemléltetésénél a költözés irányát és a településtípusok közötti összefüggéseket vettem figyelembe, most viszont a konkrét okokkal foglalkozok. Az eddigiek alapján is lehet feltételezni, hogy mégis miért dönt úgy valaki, hogy egy másik helyen próbál szerencsét. A 14. ábra az általam megkérdezettek költözésének indítékait mutatja. A kapott okok eloszlása nagyjából egyformának mondható, kiugró érték csak a munkahellyel összefüggő költözésnél jelentkezett, ugyan is a válaszadók valamivel több, mint 50%-a ezt

válaszolta. Ez még inkább megerősíti azt a feltevést, hogy a térség vidéki településein kisszámú és nem megfelelő munkahely található. Ezzel igazoltam a 3. számú hipotézist.

14. ábra: Költözés indítékai.

(Forrás: Google Űrlapok ábra, mely a Saját online kérdőívem adatai alapján készült)

A költözés indítékai után az új településsel kapcsolatos elégedettséget vizsgáltam, a kapott eredményeket a 15. ábra szemléltetem. Az online kérdőívet kitöltők válaszai alapján az állapítható meg, hogy a költözők 90%-a ha nem is teljesen de meg van elégedve a választott településével. Ez a nagyszámú elégedettség azt sugallja, hogy a költözés egy jó döntés volt az illető számára. Valószínűleg megtalálta azt, amit keresett az új településen, és elégedett a környezettel, az infrastruktúrával és az életkörülményeivel. Az elégedettség mögött több tényező állhat, mint például:

Jó közösség és szociális kapcsolatok: Az elégedettség arra is utalhat, hogy az illető könnyen beilleszkedett az új közösségbe és sikerült kialakítania pozitív szociális kapcsolatokat. Jó eséllyel elégedett a helyi lakosokkal és a barátaival.

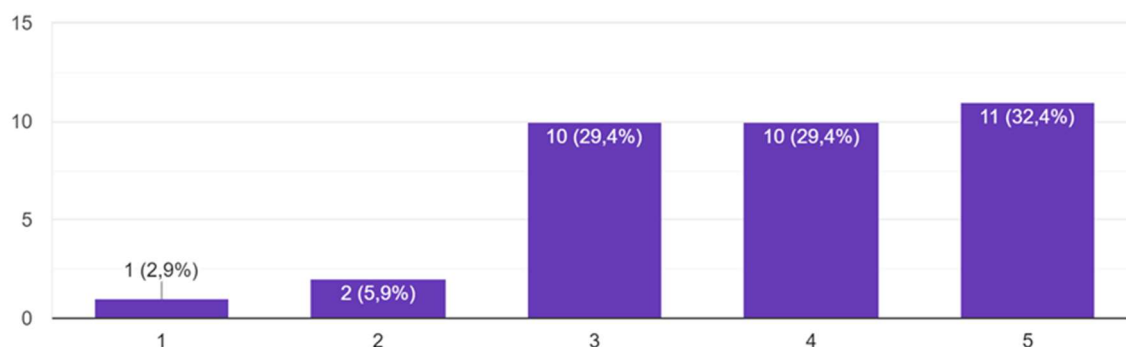
Munkahelyi vagy karrieri előrelépés: Ha a költözés oka például egy új munkahely volt, az elégedettség azt jelentheti, hogy az új munkahely megfelel az elvárásoknak, és az illető jól teljesít.

Környezeti és életminőség: Az elégedettség azt is jelzi, hogy az új településen található környezet és életminőség megfelelőnek és kielégítőnek tartott. Ez magában foglalhatja a környezet tisztaságát, a zöld területeket, az infrastruktúrát és az életvitelt.

Hosszú távú tervezés: Ha valaki nagymértékben elégedett az új településsel, valószínűleg hosszú távú terveket is készít ott. Elképzelhető, hogy terveznek a településen maradást és akár a közösségük részévé válnak.

15. ábra: Megkérdezettek elégedettségi foka a költözéssel.

(Forrás: Google Űrlapok ábra, mely a Saját online kérdőívem adatai alapján készült)

3.3. Szolgáltatások, helyi termékek

A települések életképességét és vonzerejét számos tényező befolyásolja. A fejezetnek ebben a pontjában a települések szolgáltatásainak meglétére és minőségére fogok összpontosítani, és megvizsgálom, hogyan hat ez a tényező az ott élők elégedettségére és a település életminőségére. A szolgáltatások meglétét és fontosságát számos szempontból lehet vizsgálni, és ebben a fejezetben kiemelem, hogy milyen módon járulnak hozzá a település vonzerejéhez.

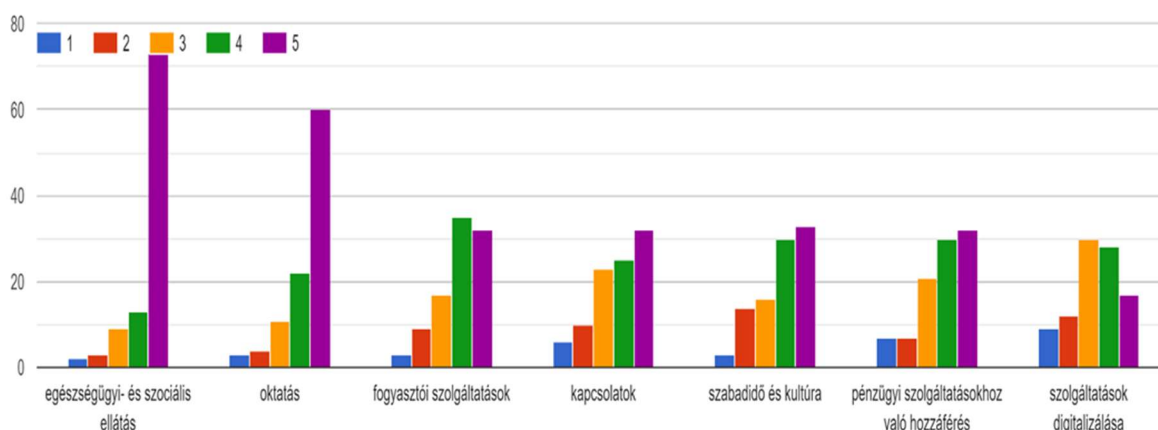
Pontosan ezért is fordítottam erre a témára nagy hangsúlyt a kérdőív készítésénél, fontosnak tartottam beágyazni ezt is a kutatásomba. A megkérdezettek válaszait a 16. ábra szemlélteti. Az ábra adataiból az állapítható meg, hogy a térség lakói szerint a legfontosabb helyi szolgáltatás egyértelműen az egészségügyi ellátás és az oktatás, az előbbit a megkérdezettek valamivel több, mint 70%-a, az utóbbit pedig 60%-a rendkívül fontosra értékelte. Tehát ezek a magas számok azt a következtetést szülik, hogy kortól és nemtől függetlenül fontosnak tartják ezeket a szolgáltatásokat. Ez nem is túl meglepő, hiszen az alapvető szolgáltatások, mint például az egészségügyi ellátás, az oktatás, a közbiztonság, kulcsfontosságúak a település lakói számára. Azok az emberek, akik egy településen élnek vagy ide költöznek, gyakran a szolgáltatások

meglététől és minőségétől teszik függővé a döntésüket. Például egy jó iskolarendszer lehet az egyik fő vonzerő egy olyan településen, ahol fiatal családok szeretnének élni.

Még mindig a 16. ábra adataira fókuszálva vizsgálom a fogyasztói, szabadidős és kulturális szolgáltatások és a kapcsolatok fontosságát. Ezen szolgáltatásoknál már nem figyelhető meg olyan elsöprő fölény a fontosságot tekintve, mint az egészségügyi ellátásnál és az oktatásnál, sokkal inkább egy arányosabb megoszlás jellemzi, de még így is a fontosabb szolgáltatásokhoz lehet ezeket sorolni. Bár talán fontosságban nem ér fel az előzőekhez, attól még ezeket sem szabad fél vállról kezelni. A közösségi szolgáltatások, mint például a kulturális intézmények, a sportlétesítmények és a közösségi központok, hozzájárulhatnak a település életminőségéhez és az ott élők közösségi életéhez. Ezek a szolgáltatások lehetővé teszik a lakosok számára, hogy találkozzanak, kibővítsék a kapcsolataikat és részt vegyenek a helyi kulturális eseményekben.

A 16. ábra utolsó adatai a szolgáltatások digitalizálásának fontosságát mutatja. Az előre vártak szerint itt is többségben kellett volna lennie azon válaszoknak, melyek maximálisan fontosnak tartják ezt a dolgot, de a kitöltők válaszából pont az ellenkezője szűrhető le. Ez arra enged következtetni, hogy az idősebb generációnál meglévő félelmen túl a fiatalabb generáció egy része sem tartja fontosnak, nélkülözhetetlennek a szolgáltatások digitalizálását.

16. ábra: Megkérdezettek szerint a legfontosabb helyi közösségi szolgáltatások 1-től 5-ig értékelve. (Forrás: Google Űrlapok ábra, mely a Saját online kérdőívem adatai alapján készült)

Az alapvető szolgáltatások és az infrastruktúra mellett a helyi termékek is kulcsfontosságú tényezők lehetnek egy település vonzerejének és a helyi gazdaság fejlődésének szempontjából. Azt vizsgáltam, hogy milyen szerepet játszanak a helyi termékek a település életminőségének

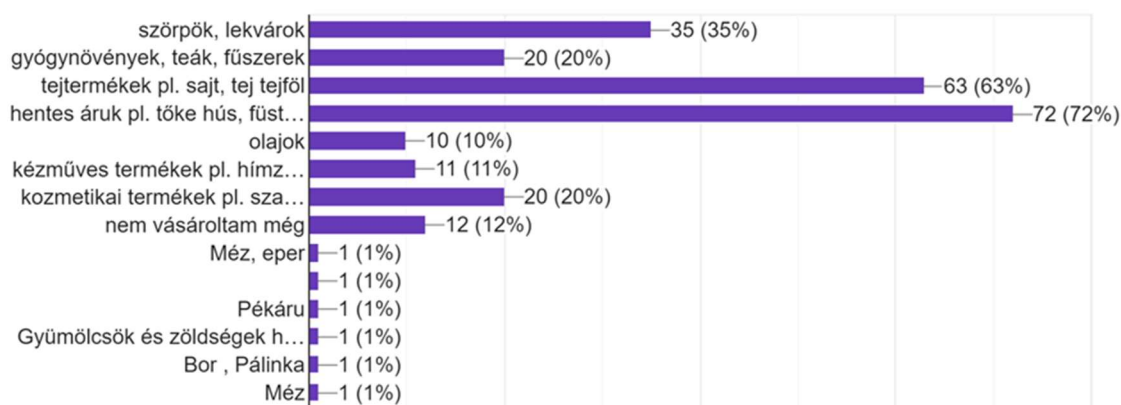
és a közösség életének javításában, az így kapott eredményeim ismertetéséhez a 17. ábrát fogom használni.

Mint ahogy az az ábráról jól leolvasható, hogy a válaszadó nagy százaléka erőszerezetettel vásárol helyi termékeket, ez nagyon pozitív hatással lehet a vidéki turizmusra. A helyi termékek, legyenek azok ételek, italok, kézműves cikkek vagy bármilyen más termék, a turisták körében keresettek, mivel autentikus élményeket kínálnak. A turisták gyakran látogatják meg a helyi piacokat, boltokat és rendezvényeket, hogy megkóstolják vagy megvásárolják ezeket a termékeket. Az autentikus helyi termékek iránti érdeklődés arra ösztönözheti a turistákat, hogy hosszabb ideig maradjanak a vidéki területeken, ezzel is hozzájárulva a terület fejlődéséhez és népszerűsítéséhez.

Ezzel igazoltam a 4. számú hipotézisemet.

17. ábra: Ön milyen helyi terméket vásárolt már korábban?

(Forrás: Google Űrlapok ábra, mely a Saját online kérdőívem adatai alapján készült)

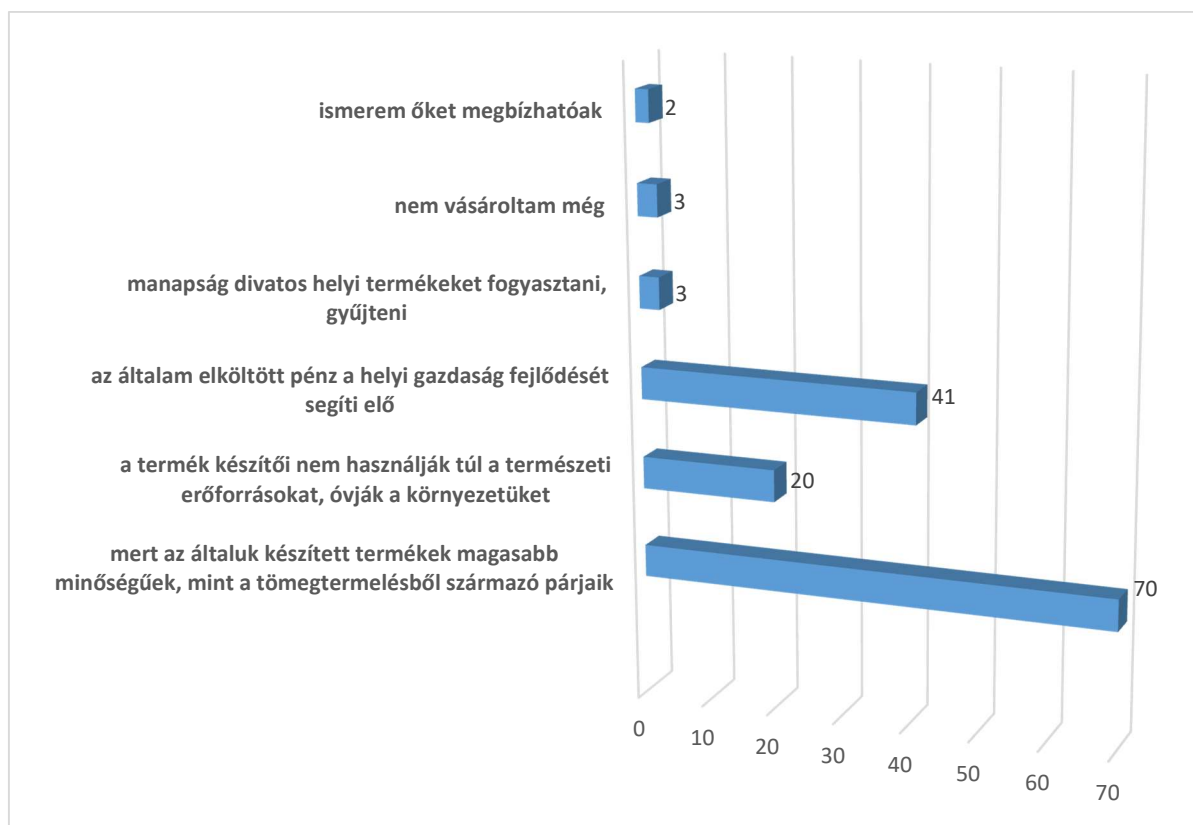
A helyi termékek településre gyakorolt hatásán túl érdemes foglalkozni a miérttekkel is, vagyis, hogy miért vásárolnak az emberek helyi termelőktől, ahelyett, hogy a bolti termékeket választanák. A kutatásom során összegyűjtött válaszokat a 18. ábra tartalmazza. A mintám alapján legtöbbször azért választják a helyi termelők által készített termékeket, mert jobb minőségűnek tartják, mint a tömegtermelésből származó termékeket. A termékek rövidebb idő alatt érik el a fogyasztót, ami javítja az ízüket és tápértéküket. A minőségen túl még fontos szerepet játszik a döntésben az is, hogy a helyi termelők nem használják túl a természeti erőforrásokat, ezzel is óvják a környezetet. A szállítás során kevesebb üvegházhatású

gáz kibocsátás keletkezik, és a helyi gazdálkodásra gyakran fenntartható gyakorlatok jellemzőek. Ezen kívül még sokan azért vásárolnak helyi termelőtől, mert így az általuk elköltött pénz a helyi gazdaság fejlődését szolgálja. A vásárlásból származó bevétel a helyi vállalkozásokat erősíti, és hozzájárul a munkahelyek fenntartásához és létrehozásához. Ezáltal javulhat a helyi közösség életminősége.

Ezen előnyök és jelentőségek alapján a helyi termelőktől vásárlás nemcsak az egyéni vásárlóknak, hanem a helyi gazdaságnak, a környezetnek és a közösségeknek is előnyös lehet. Ez a gyakorlat hozzájárulhat a fenntartható fejlődéshez és a vidéki területek virágzásához.

18. ábra: Miért vásárol helyi termelőktől?

(Forrás: Saját szerkesztés, mely a Saját online kérdőívem adatai alapján készült)

3.4. Gazdasági kapcsolatok

A szolgáltatások pont eredményeinek tisztázása után a gazdasági kapcsolatok eredményei következnek. A város és a vidék közötti gazdasági kapcsolatok kiemelkedő fontosságúak a térségi fejlődés szempontjából. Példaként, amikor a város és a vidék gazdasági kapcsolatait

elemezzük, megállapíthatjuk, hogy a városok gyakran a mezőgazdasági termékek feldolgozásának és értékesítésének központjai. A vidéki területeken megtermelt mezőgazdasági termékek, mint például a gabona, zöldség és gyümölcs, gyakran kerülnek a városi piacokra és feldolgozó üzemekbe. Emellett a városi vállalkozások fontos szerepet játszanak a szállítás és logisztika terén, amely elősegíti az áruk és információk hatékony áramlását. A városokban található bankok, pénzügyintézetek és kereskedelmi vállalkozások gazdasági finanszírozási lehetőségeket kínálnak a vidéki vállalkozások számára, ami hozzájárulhat azok növekedéséhez és fejlődéséhez. Ezenkívül a városi vállalkozások gyakran vesznek részt a vidéki területeken előállított termékek és szolgáltatások vásárlásában vagy értékesítésében, így elősegítve a gazdasági körforgás erősödését. Ezek alapján megállapítható, hogy a városi és vidéki területek közötti együttműködés egy létező és nagyon hasznos folyamat, ami elősegíti mindkét területen a folyamatos fejlődést és gazdasági növekedést, ezzel hozzájárulva az ország fejlődéséhez. Ezzel a megállapítással igazoltam az 5. számú hipotézisemet.

Amikor gazdasági kapcsolatokról beszélünk az általános részen túl érdemes beszélni arról, hogy a település lakói hogyan élik meg, hogyan látják ezeket a kapcsolatokat a szomszédos településsel, várossal, valamint, hogy a helyi polgármesternek milyen szerepe van ezen kapcsolat kialakításában, fenntartásában.

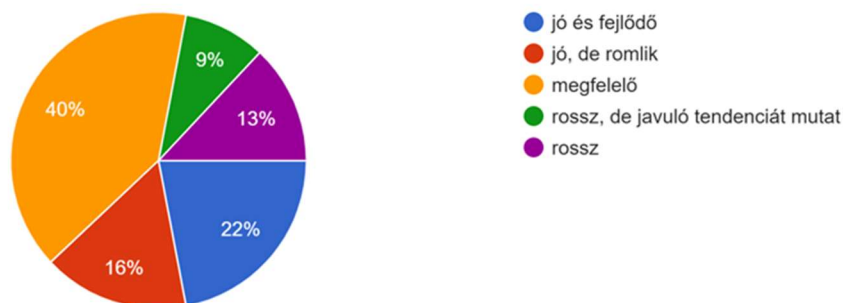
A 19. ábra pontosan a megkérdezettek válaszait mutatja ebben a témában. A válaszokból az szűrhető le, hogy a megkérdezettek átlaga jónak vagy megfelelőnek tartja a lakóhelye és a szomszédos település kapcsolatát. Ezen eredmények összefüggnek azzal, hogy a városi és vidéki közösségek közötti kapcsolatok és együttműködés javítása hozzájárulhat a térség egészének fejlődéséhez. A megfelelő lakóhelyi kapcsolatok lehetnek a közösségi rendezvények, a kulturális csereprogramok, a vállalkozások közötti együttműködések vagy akár az infrastrukturális beruházások eredményei is. Ezek a tényezők közvetve vagy közvetlenül hatnak a város és a vidék közötti kapcsolatok minőségére és gazdasági együttműködésre. Az együttműködések zavartalan működése mögött nagyon sokszor a helyi polgármesterek állnak. Ugyan is helyi polgármesternek fontos szerepe van a települések közötti kapcsolatokban és együttműködésben. A polgármester az adott település vezetője és képviselője, és feladatai közé tartozik a lakosság érdekeinek képviselete és a település fejlődésének elősegítése. A polgármesternek aktívan kell tartania a kapcsolatot más települések polgármestereivel. Ez lehetővé teszi az információcsere és az együttműködés elősegítését olyan kérdésekben, mint a közös projektek, infrastruktúrafejlesztés vagy gazdasági együttműködés. Ezen kívül részt kell vennie a térségi tervezésben és fejlesztési tervek kidolgozásában. Tehát

elmondhatjuk, hogy a polgármester az egyik kulcsfigura a települések közötti kapcsolatok és együttműködés elősegítésében. Az ő vezetése és kezdeményezőképesége hozzájárulhat a térség fejlődéséhez és a közösségek közötti szorosabb együttműködés kialakításához.

Természetesen ez a minta kevés ahhoz, hogy pontos következtetéseket vonhassunk le az egész térségre vonatkozóan, de mivel településenként is nagy szórás tapasztalható a válaszok tekintetében, így a jövőben mindenképpen érdemes lesz foglalkozni ezzel a témával.

19. ábra: A megkérdezettek szerint lakóhelyük és a környező település kapcsolatának jellemzése.

(Forrás: Google Űrlapok ábra, mely a Saját online kérdőívem adatai alapján készült)

4. KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK

Az előző fejezetekben részletes elemzést készítettem a város-vidék kapcsolatokról a Hevesi térségben. Vizsgálataim során kiderült, hogy a térség gazdasága és infrastruktúrája szorosan összefonódik a városi és vidéki területek között, és hogy a kölcsönös függés számos területen megnyilvánul. Az eredmények értékelése során több fontos következtetésre jutottam, melyek kiemelkedő jelentőséggel bírnak a térség jövőjének alakulására nézve.

Az alábbiakban a legfontosabb következtetéseket és javaslatokat foglalom össze, melyek a város-vidék kapcsolatok javítását és a Hevesi térség fejlődését segíthetik elő.

Az adatok összehasonlításából egyértelműen kiderül, hogy a vidéki lakosság elégedetlenséget mutat az infrastruktúrával kapcsolatban. Szinte minden fontosabb szolgáltatást vagy terméket a legközelebbi városban kell keresniük. Ezzel szemben a városi lakosság a vidéki területeket inkább kikapcsolódásra és pihenésre használja. Ezt az összehasonlítást alapul véve láthatjuk, hogy a város és a vidék közötti kapcsolatokban a vidéki területeken élők azok, akik nagyobb mértékű infrastrukturális fejlesztéseket igényelnek és elvárnak a helyi környezetben. Ennek megfelelően a város-vidék kapcsolatok javítására konkrét intézkedésekre és fejlesztésekre van szükség a vidéki területeken az elégedetlenség mérséklése érdekében.

Az előzetes gondolatok ellenére azt tapasztaltam, hogy a Hevesi térség lakói általában elégedettek a rendelkezésre álló közlekedési formákkal és lehetőségekkel. Ez azt jelzi, hogy a térség jelenlegi közlekedési infrastruktúrája és szolgáltatásai megfelelnek a lakosság igényeinek. Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy az elégedettség mögött számos tényező és szempont is állhat, például a helyi szükségletek, a megszokás, vagy a közlekedési alternatívák hiánya. Ennek alapján a térség további fejlesztése során fontos lehet figyelembe venni a lakosság visszajelzéseit és igényeit, hogy a közlekedési lehetőségek még inkább megfeleljenek a helyi lakosok elvárásainak és szükségleteinek.

A térségben végzett kutatás alapján egyértelműen látható, hogy a munkahelyek száma a Hevesi térségben alacsony és nem mindig felel meg a lakosság igényeinek. Az elérhető munkahelyek számának és minőségének javítása kiemelt fontosságú lenne a térség fejlődése és a helyi gazdaság élénkítése szempontjából. A korlátozott foglalkoztatási lehetőségek a térség lakosainak életszínvonalát is befolyásolják, és a térség gazdasági fejlődését is visszafoghatják. Ebből következően a térség további gazdasági fejlesztése során az új munkahelyek

létrehozásának és a meglévők minőségének növelésének kiemelt szempontnak kell lennie a helyi közösségek támogatásával és az infrastruktúra fejlesztésével együtt.

A vizsgált térségben végzett kutatások alapján egyértelműen látható, hogy a gazdasági tevékenység központosul a városi területeken, míg a vidéki területeken az agrárium és a turizmus dominál. Ez a központosítás azt jelzi, hogy a városi központok a gazdasági élet és a munkahelyteremtés fő helyszínei a térségben. A vidéki területeken az agrárium fontos szerepet tölt be, és a turizmus is jelentős bevételi forrás lehet. Ezen következtetések alapján fontos megérteni a gazdasági és társadalmi struktúra különbségeit a városi és vidéki területek között, és ennek megfelelően tervezni a térség fejlesztési stratégiáját. A városi központokban további gazdasági diverzifikáció és munkahelyteremtés lehet célszerű, míg a vidéki területeken az agrárium és a turizmus fejlesztése lehet a kulcs a gazdasági stabilitás és a fenntartható fejlődés szempontjából.

Az eredmények alapján egyértelmű, hogy a városi és vidéki területek közötti együttműködés valós és rendkívül hasznos folyamat. Ez a kölcsönös együttműködés lehetővé teszi mindkét terület számára a folyamatos fejlődést és gazdasági növekedést, továbbá szélesebb perspektívában hozzájárul az ország egészének fejlődéséhez. A városi és vidéki területek közötti szinergiák kiaknázása, valamint a közösen megvalósított fejlesztések lehetőséget teremtenek a gazdasági stabilitás és a társadalmi jólét javítására. Ezért fontos, hogy a kormányzat és a helyi szervek továbbra is támogassák és ösztönözzék ezt az együttműködést a városi és vidéki területek között.

Az ebben a fejezetben felsorolt javaslatok közül néhány vagy mindegyik alkalmazása segíthet abban, hogy a Hevesi térség jobban működjön, és elősegítheti a város-vidék kapcsolatok erősödését a térségben.

5. ÖSSZEFOGLALÁS

A szakdolgozatom fő célja az, hogy mélyrehatóan bemutassa a két gyakran tévesen értelmezett településtípust, vagyis a várost és a vidéket. Ezenkívül azt kutatom, hogy miként alakulnak a városok és vidéki területek kapcsolatai a Hevesi térségben, és milyen gazdasági, infrastrukturális és társadalmi vonatkozásai vannak ennek a kapcsolatnak. A kutatás célja, hogy feltárja ezeket a kapcsolatokat, és azok pozitív és negatív következményeit, valamint az ehhez kapcsolódó tényezőket és összefüggéseket. A dolgozat arra törekszik, hogy átfogó képet adjon a város-vidék kapcsolatokról és azok hatásairól, és hozzájáruljon a témával kapcsolatos szélesebb megértéshez és tudáshoz.

Kutatásom gerincét az alkotta, hogy mélyrehatóan vizsgáljam a városok és vidéki települések közötti kölcsönös függőségeket és az ezekből fakadó együttműködési lehetőségeket a Hevesi térségben. A dolgozatban olyan fő kérdések köré csoportosítottam a kutatásomat, mint például a vidéken élők elégedettsége az infrastruktúrával és a helyi szolgáltatásokkal, különös tekintettel a munkahelyek elérhetőségére és minőségére, valamint a közlekedési lehetőségekkel kapcsolatos elégedettségre. A kutatás a városok és vidéki területek közötti együttműködés valós hatásait is elemzi, különösen azokat, amelyek hozzájárulnak mindkét terület fejlődéséhez és gazdasági növekedéséhez. Ezen felül kutatom, hogy milyen tényezők és összefüggések állnak fenn ezen jelenségek mögött. A kutatás ezen kérdésekre adott válaszokkal igyekszik mélyebb megértést nyújtani a város-vidék kapcsolatokról és azok hatásairól, hozzájárulva a téma szélesebb körű tudományos és társadalmi megértéséhez.

A cél elérése érdekében deduktív módszertant alkalmaztam, ahol először egy elméleti keretet és hipotéziseket alakítottam ki. Az első lépésben a szakirodalom áttekintésével kezdtem, kulcsszavas kereséseket alkalmazva. Ezenkívül az összegyűjtött források referenciáit is átnéztem, és alkalmaztam a hólabda módszert, amely lehetővé tette, hogy további releváns forrásokat találjak az eredeti szakirodalomhoz. Ezen kívül a kutatás folyamán kérdőíves vizsgálatot is végeztem, hogy primer adatokat gyűjtsek, és mélyebb tudást szerezhsek a kutatás témájával kapcsolatban. Ezek a módszerek segítettek a kutatásom strukturálásában és a megbízható adatok gyűjtésében, így lehetővé téve a kutatási kérdések megválaszolását és a hipotézisek igazolását. Az eredmények alapján sikerült mélyebb betekintést nyernem a városi és vidéki területek közötti kapcsolatokba és azok gazdasági, társadalmi, valamint infrastrukturális hatásaiba.

A kutatásom eredményei alapján számos fontos megállapításra jutottam. Elsőként is, a vizsgált vidéki lakosság nagyrészt elégedetlenséget mutat az infrastruktúrával kapcsolatban. Ez azt jelzi, hogy az infrastruktúra fejlesztése és javítása elengedhetetlen a térség számára. Tehát az itt élő emberek nagyobb mértékű infrastrukturális fejlesztéseket várnak és igényelnek a helyi környezetben.

Másodszor megállapítottam azt, hogy a munkahelyek száma a Hevesi térségben alacsony, és nem mindig felel meg a lakosság igényeinek. Az alacsony foglalkoztatottság és a munkahelyek hiánya komoly problémákat okoz a térségben, és a helyi gazdaság fejlődését is korlátozza. Az elérhető munkahelyek számának és minőségének javítása kiemelt fontosságú lenne a térség fejlődése és a helyi gazdaság élénkítése szempontjából.

Az eredmények egyértelműen azt mutatták, hogy a városi és vidéki területek közötti együttműködés valós és rendkívül hasznos folyamat, mely elősegíti mindkét terület folyamatos fejlődését és gazdasági növekedését. A dolgozatom végéhez közeledve javaslatokat fogalmaztam meg, melyek közül néhány vagy mindegyik alkalmazása segíthet abban, hogy a Hevesi térség jobban működjön, és elősegítheti a város-vidék kapcsolatok erősödését a térségben.

Az elkészült kutatás nagy jelentőséggel bír mindazok számára, akik érdeklődnek a Hevesi térség város-vidék kapcsolatai iránt, valamint azok számára, akik a terület gazdaságának és társadalmi életének fejlesztéséért felelősek. A kutatás eredményei mélyebb betekintést nyújtanak a térség sajátosságaiba és a városok és vidéki területek közötti összefüggésekbe. Azoknak, akik a térségben élnek, a kutatás információval szolgálhat arról, hogy milyen irányokban lehetne fejleszteni az infrastruktúrát és a gazdaságot a helyi igények kielégítése érdekében. Végezetül a kutatásomnak szélesebb perspektívában is fontos szerepe lehet, hiszen a város-vidék kapcsolatok vizsgálata és megértése az ország egészének fejlődéséhez is hozzájárulhat.

IRODALOMJEGYZÉK

Abonyiné P. J. (2003): Infrastruktúra. Budapest–Pécs, Dialóg Campus Kiadó.

Bakos I. (2016) Falvak és városok kapcsolata hazánkban. Szegedi Tudományegyetem

Balipap F. (2013): Útkereső magyar falvak - útkeresés a falvakban (Szocializmuskori falumentő és -fejlesztő próbálkozások. Mi lehet falvaink jövője?). Hitel 26(2), pp.64-76.

Buskó T. L. (2011): Településüzemeltetés. Közigazgatási urbanisztika II. Budapest, Aula Kiadó [41. o.].

Bérczy Sz. (2022): Falufejlesztési stratégiák a települések sikerességének vizsgálatában. PhD dolgozat, MATE, Budapest, 155 p.

Csatári B. (1996). A magyarországi kistérségek néhány jellegzetessége. Kecskemét: MRA RKK Alföldi Tudományos Intézet.

Csatári B. (2004) A magyarországi vidékiségről, annak kritériumairól és krízisjelenségeiről Területi statisztika 44. évf. 2004/6. pp. 532-543.

Csatári B. (2005) A vidék infrastruktúrája „Párbeszéd a vidékért” program 4. munkacsoportjának vitaanyaga. MTA TK, Budapest. 3. p

Csurgó B. – Megyesi B. (2016): Képzelt különbségek a városi és vidéki közösségek, társas kapcsolatok kvantitatív vizsgálata socio.hu, 3.48–65.

Csurgó B. (2013) Vidéken lakni és vidéken élni: A városból vidékre költözők hatása a vidék átalakulására. Budapest: Argumentum–MTA TK Szociológiai Intézet.

Dancsokné Fóris. E. K. 2020 vidéki térségek a települések szövetében Budapest doktori értekezés 207p

Dorgai L. (1999): Néhány gondolat a „Mi tekinthető vidéknek?” című vitacikkhez (in: Gazdálkodás 1999/5. pp. 60-64.)

Dövényi Z. (2010) Magyarország kistájainak katasztere. 2., átdolgozott kiadás. MTA FKI, Budapest

Ehrlich É. (2003): A magyar infrastruktúra Budapest Miniszterelnöki Hivatal.

- Enyedi Gy. (1976): A falusi életkörülmények területi típusai Magyarországon (in: Területi Statisztika. 1976/3 pp. 217-225)
- Enyedi Gy. (1992): A magyar falu – Nyertes, vesztes? Társadalmi Szemle 1992/8-9. pp. 39-47.
- Faragó L. (2010). Településfejlesztés - vitaindító tézisek 24. évf. 3. szám
- Fórián S. (2007): Urbanizációs folyamat és annak néhány hatása a környezetre. Debreceni Műszaki Közlemények 2007/1
- Gy. Gömöri I. - Jakab T. (2013): Heves - egy járás a természetben. Heves, Csillagbojtár Kiadó
- Kovács I. (2012): A vidék az ezredfordulón Budapest MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Szociológiai Intézet
- Kőszegfalvi Gy. (1990).: Települési infrastruktúra. Budapest, Akadémiai Kiadó
- KSH (2012). évi helységnévkönyve
- KSH (2014): Agglomerációk, településegységek. Magyarország településhálózata 1. Budapest
- KSH (2015). Magyarország településhálózata 2, Városok–falvak Budapest
- KSH (2022). évi helységnévkönyve
- Lajos V. – Ujhelyi N. (2016) Vidék és város: kölcsönösen összetartozó szinterek? Térbeélési gyakorlatok a 21. század elején –egy szatmári példa
- Lehőcz R. – Dövényi Z. (2020): Az "elsüllyedt falu" a szocializmus évtizedeiben. Településföldrajzi Tanulmányok 9(1), pp. 86-97.
- Megyesi B. (2007) A magyar lakosság vidékkel kapcsolatos attitűdjei. Budapest: L'Harmattan – MTA PTI, 27–45.
- Miszlivetz F. – Márkus E. (2013): A KRAFT-Index, kreatív városok – fenntartható vidék Budapest Vezetéstudomány Management Review, 44 (9). pp. 2-21.
- Popp J. – Szenderák J. – Fróna D. – Felföldi J. – Oláh J. – Harangi-Rákos M. (2019): A Magyar mezőgazdaság teljesítménye 2004-2017 között. Jelenkori Társadalmi és Gazdasági Folyamatok 13 (3-4):9-20. <https://doi.org/10.14232/jtgf.2018.3-4.9-20>.

Saslics E. (2002): A menetrend szerinti tömegközlekedés helyzete Magyarországon az EU csatlakozás küszöbén.

Várady B. (2020). A vidékfejlesztés helyzete Magyarországon Miskolci Egyetem Gazdaságtudományi Kar

Internetes hivatkozások

http1: <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK12107.pdf>

http2: <https://www.hevesvezekeny.hu/telepulesrol>

http3: <https://pely.hu/telepules/>

http4: <http://tenk.hu/2010/12/14/tenk-kozseg-tortenete/>

http5: <http://boconad.hu/>

http6: <http://www.jaszapati.hu/index.php/jaszapati/item/48-jaszapati-tortenete.html>

http7: <https://www.info-kozpont.hu/>

http8: <https://delhevesipaktum.hu/>

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: Heves vármegye elhelyezkedése Magyarországon belül.	17
2. ábra: A Hevesi járás elhelyezkedése Heves vármegyében.	17
3. ábra: Heves város elhelyezkedése a vármegyén belül.	18
4. ábra: Hevesvezekény elhelyezkedése a vármegyén belül.	19
5. ábra: Heves-Hevesvezekény távolság.	20
6. ábra: Az online kérdőívet kitöltők nemenkénti eloszlása	24
7. ábra: A kitöltők korösszetétele	25
8. ábra: Vidéken élők városba utazásának céljai.	26
9. ábra: Városi emberek vidékre utazásának céljai.	27
10. ábra: A megkérdezettek leggyakrabban választott közlekedési formája.	28
11. ábra: Megkérdezettek elégedettsége a közlekedéssel.	30
12. ábra: Megkérdezettek válasza az őshonos a településen kérdésre.	31
13. ábra: Amennyiben beköltözött a településre, honnan történt?	31
14. ábra: Költözés indítékai.	32
15. ábra: Megkérdezettek elégedettségi foka a költözéssel.	33
16. ábra: Megkérdezettek szerint a legfontosabb helyi közösségi szolgáltatások 1-től 5-ig értékelve.	34
17. ábra: Ön milyen helyi terméket vásárolt már korábban?	35
18. ábra: Miért vásárol helyi termelőktől?	36
19. ábra: A megkérdezettek szerint lakóhelyük és a környező település kapcsolatának jellemzése.	38

MELLÉKLETEK

Város-vidék kapcsolatok vizsgálata Heves város térségében

Tisztelt Válaszadó!

Lászka Ádám vagyok, a Magyar Agrár - és Élettudományi Egyetem vidékfejlesztési agrármérnök BSc szakos hallgatója. Szakdolgozatom elkészítéséhez kérnék segítséget az alábbi kérdőív kitöltésével, melynek témája, Város-vidék kapcsolatok vizsgálata Heves város térségében. A kérdőív kitöltése teljesen anonim, nagyjából 10 percet vesz igénybe. Köszönöm, hogy az alábbi kérdések megválaszolásával hozzájárul a szakdolgozati kutatásomhoz!

*** Kötelező kérdés**

1. 1. Az Ön neme? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

☐ férfi

☐ nő

2. 2. Az Ön életkora? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

☐ 18-30 év

☐ 31-45 év

☐ 46-60 év

☐ 61 éves és idősebb

3. 3. Legmagasabb iskolai végzettsége? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

☐ általános iskola

☐ szakiskola, szakmunkásképző

☐ érettségi, technikum

☐ felsőfokú végzettség

4. **4. Az Ön foglalkozása? ***

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ vállalkozó
- ☐ alkalmazott
- ☐ közmunkás
- ☐ munkanélküli
- ☐ nyugdíjas
- ☐ hallgató, tanuló

5. **5. Hol lakik? ***

6. **6. Őshonos a településen? ***

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ igen
- ☐ nem

7. **6.a. Amennyiben beköltözött a településre, az honnan történt?**

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ Budapestről
- ☐ nagyvárosból
- ☐ kisvárosból
- ☐ szomszédos falvak egyikéből
- ☐ távoli kistelepülésről

8. **6.b. Mik voltak az elköltözés indítékai?**

(több válasz is lehetséges)

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- ☐ kisszámú és nem megfelelő munkalehetőség
- ☐ szolgáltatások alacsony színvonala
- ☐ rossz közbiztonság
- ☐ rossz megközelíthetőség
- ☐ környezeti problémák (pl. zaj)
- ☐ munkahelyváltás
- ☐ Egyéb: _____

9. **6.c. Mennyire elégedett döntésével, hogy új lakóhelyre költözött?***Soranként csak egy oválist jelöljön be.*

1	2	3	4	5	
egyá	☐	☐	☐	☐	nagyon elégedett

10. **7. Hol képzelel el az ideális életet? ****Soranként csak egy oválist jelöljön be.*

- ☐ falu/község/nagyközség
- ☐ kisváros
- ☐ nagyváros
- ☐ tanya

11. **8. Mik a fő szempontok a lakóhely kiválasztásánál? ***
(több válasz is lehetséges)

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- ☐ csend, nyugalom
☐ tiszta levegő
☐ nyüzsgés
☐ biztonság
☐ munkalehetőség
☐ nagyváros közelsége
☐ Egyéb: _____

12. **9. Írjon pár gondolatot a vidéki életről. ***

13. **10. Írjon pár gondolatot a városi életről. ***

14. **11. Amennyiben falun él, miért utazik át a városba?**

(több válasz is lehetséges)

Válassza ki az összeset, amely érvényes.☐ munkahely☐ iskola,oktatás☐ bevásárlás☐ ügyintézés☐ Egyéb: _____15. **12. Amennyiben városban él, miért utazik vidékre?**

(több válasz is lehetséges)

Válassza ki az összeset, amely érvényes.☐ munkahely☐ iskola☐ helyi termelői piac látogatása☐ kirándulás☐ kikapcsolódás, pihenés☐ rokonok látogatása☐ Egyéb: _____

16. **13. Mely helyi közösségi szolgáltatásokat tartja a legfontosabbaknak?**
(A következő lehetőségeket értékeli 1 és 5 között)

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

	1	2	3	4	5
egészségügyi- és szociális ellátás	☐	☐	☐	☐	☐
oktatás	☐	☐	☐	☐	☐
fogyasztói szolgáltatások	☐	☐	☐	☐	☐
kapcsolatok	☐	☐	☐	☐	☐
szabadidő és kultúra	☐	☐	☐	☐	☐
pénzügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés	☐	☐	☐	☐	☐
szolgáltatások digitalizálása	☐	☐	☐	☐	☐

17. **14. Ön milyen helyi terméket vásárolt már korábban? ***
(több válasz is lehetséges)

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- ☐ szörpök, lekvárok
- ☐ gyógynövények, teák, fűszerek
- ☐ tejtermékek pl. sajt, tej, tejföl
- ☐ hentes áruk pl. töke hús, füstölt szalonna, disznósajt
- ☐ olajok
- ☐ kézműves termékek pl. hímzések, bőrtermékek, fafragások
- ☐ kozmetikai termékek pl. szappanok, krémek, tusfürdők
- ☐ nem vásároltam még
- ☐ Egyéb: _____

18. **15. Miért vásárol helyi termelőktől?**

(több válasz is lehetséges)

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- ☐ mert az általuk készített termékek magasabb minőségűek, mint a tömegtermelésből származó párjaik
- ☐ a termék készítői nem használják túl a természeti erőforrásokat, óvják a környezetüket
- ☐ az általam elköltött pénz a helyi gazdaság fejlődését segíti elő
- ☐ manapság divatos helyi termékeket fogyasztani, gyűjteni
- ☐ Egyéb: _____

19. **16. Kirándulás, nyaralás alkalmával milyen helyszínt keres fel helyi termékek vásárlása céljából?***Válassza ki az összeset, amely érvényes.*

	biztosan nem	nem hiszem	semleges	felkeresném	ki nem hagynám
helyi piac	☐	☐	☐	☐	☐
ajándék bolt	☐	☐	☐	☐	☐
helyi termelők székhelye, telephelye	☐	☐	☐	☐	☐
térségi vásárok, fesztiválok	☐	☐	☐	☐	☐

20. **17. Mivel közlekedik az iskolába/munkahelyére? ***

(több válasz is lehetséges)

Válassza ki az összeset, amely érvényes.☐ gyalog☐ kerékpárral☐ autóval☐ tömegközlekedéssel☐ Egyéb: _____21. **18. Mennyire elégedett választott lakóhelyén az iskolába/munkahelyre való eljutási lehetőséggel? ****Soronként csak egy oválist jelöljön be.*

1 2 3 4 5

nagy ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ nagyon elégedett

22. **19.Hol veszi igénybe Ön (vagy családtagja) a következő szolgáltatásokat? ****Válassza ki az összeset, amely érvényes.*

	Helyben	Hevesen	Gyöngyösön	Más településen	Nem releváns
pénzügyi szolgáltatás	☐	☐	☐	☐	☐
napi bevásárlás	☐	☐	☐	☐	☐
heti nagybevásárlás	☐	☐	☐	☐	☐
tartós fogyasztási cikk	☐	☐	☐	☐	☐
fodrász, kozmetikus	☐	☐	☐	☐	☐
autószerelő	☐	☐	☐	☐	☐
fogorvos	☐	☐	☐	☐	☐
bölcsőde	☐	☐	☐	☐	☐
óvoda	☐	☐	☐	☐	☐
sport	☐	☐	☐	☐	☐
kulturális szolgáltatás	☐	☐	☐	☐	☐
vendéglátás	☐	☐	☐	☐	☐

23. **20. Hogyan jellemezné lakóhelye és a környező település kapcsolatát? ***

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- ☐ jó és fejlődő
- ☐ jó, de romlik
- ☐ megfelelő
- ☐ rossz, de javuló tendenciát mutat
- ☐ rossz

Ezt a tartalmat nem a Google hozta létre, és nem is hagyta azt jóvá.

Google Űrlapok

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Lászka Ádám
A Hallgató Neptun kódja: Z2J5JA
A dolgozat címe: Város-vidék kapcsolatok vizsgálata Heves város térségében
A megjelenés éve: 2023
A konzulens intézetének neve: Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Vidék és Területfejlesztési Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: Hevesvezekény, 2023. 11. 02.

Hallgató aláírása

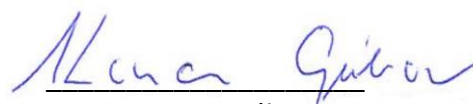
NYILATKOZAT

Lászka Ádám (hallgató Neptun azonosítója: **Z2J5JA**) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot¹ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védésre javaslom / **nem javaslom**².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*3}

Kelt: Gyöngyös, 2023. október 31.

Dr. Koncz Gábor
belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendó.

³ A megfelelő aláhúzendó.